

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι: φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχ. ἀπὸ 1 ἰαν. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαις — Τὴν προηγ. φύλιν λ. 30 — Γραφ. τῆς Διοικήσεως: Ὁδ. Σταδίου, 6. 10 Ὀκτωβρίου 1876

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΤΗΡΙΚΙΟΝ ΒΑΘΜ

Συνόμιον ἰδί σελ. 625.

Τὸ κεφάλαιον.

Κυριακὴν τινα μερικοὶ γείτονες ἐκάθηντο ὑπὸ τὴν σκιάν μεγάλης τινὸς καρυῖς, καὶ τὰ παιδιά ἤκουαν τὴν ὁμιλίαν των μετ' ἐνδιαφέροντος. Διηγοῦντο τὴν ἱστορίαν πολλῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἐκεῖνης καὶ τῶν περιχώρων, οἵτινες πτωχοὶ κατὰ τὴν παιδικὴν των ἡλικίαν, διὰ τοῦ χρόνου καὶ τῆς οἰκονομίας ἠypόρησαν καὶ μάλιστα ἐπλούτησαν.

Ὅτι εἶχεν ἀκουσθῇ μάλιστα ὅτι ὁ Γεώργιος, ὁ υἱὸς τοῦ ξυλουργοῦ, ἠγόρασεν ἓνα μικρὸν οἰκίσκον μετ' ἓνα ἀρκετὰ μεγάλον ἀγρὸν διὰ 3,000 δραχμῶν. Ἐπλήρωσε 2,000 δρ. μετρητὰ καὶ ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ τὸ ὑπόλοιπον ἐντὸς ὥρισμένης προθεσμίας. Διότι ἐκερδίζεε δρ. 3.50 τὴν ἡμέραν καὶ ἐξώδευε μόνον 2 δρ.

Καὶ ἔλεγον ὅτι, ἐὰν ἐξακολουθῇ νὰ οἰκονομῇ τοιοῦτοτρόπως, θὰ κάμῃ τὴν τύχην του.

Ὅλα τὰ παιδιά ἦσαν λίαν εὐδιάθετα νὰ γείνουν πλούσια.

— Ἀρκεῖ νὰ ἐργάζησθε καὶ νὰ οἰκονομῆτε, δηλ. νὰ μὴν ἐξοδεύητε πολλὰ, τοῖς εἶπεν ὁ Γέρω-Πέτρος.

— Νὰ οἰκονομῆτε προπάντων, ἀπήντησεν ὁ διδάσκαλος. Ὅσον πολὺ καὶ ἂν ἐργάζηται τις, ἐὰν δαπανᾷ ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ὅ,τι κερδίσει, ποτὲ δὲν θὰ ἔχῃ κεφάλαια. Διὰ τῆς ἐργασίας κερδίσει χρήματα, ἀλλὰ διὰ τῆς οἰκονομίας οὐ μόνον φυλάττει, ἀλλὰ καὶ αὐξάνει τὸ ποσό.

— Τὸ κεφάλαιον εἶναι χρήματα; ἠρώτησεν ὁ Παῦλος.

— Βεβαίως! ἀνέκραξαν πολλοὶ τῶν παρακαθημένων συγχρόνως.

— Ὅχι πάντοτε, ἐπανέλαθεν ὁ διδάσκαλος.

Καὶ ἐπειδὴ ἐνόμισαν ὅτι ἠπτερίζετο: — Ἰδωμεν, εἶπεν, ἔχω ὅ δραχμάς, αἱ ὁποῖαι βεβαίως εἶναι χρήματα· δὲν ἔχει οὕτως;

— Ναί, ναί!

— Καὶ ὅμως ἐὰν ἀγοράσω μετὰ τὰ χρήματα ταῦτα ἄρτον διὰ νὰ φάγω, ἤτοι καταναλώσιμα πράγματα, αἱ ὅ δρ. δὲν εἶναι πλέον κεφάλαιον· ἐὰν τοῦναντίον ἀγοράσω ἐν βιβλίον δι' οὗ θὰ διδάξω, ἠγόρασα ὄργανον ἐργασίας — τὸ βιβλίον

δι' ἐμὲ εἶναι ἡ δίκαια, τὸ πτύον, τὸ σφυρίον μου. — Τὰ ὄργανα ἢ ἐργαλεῖα τῆς ἐργασίας ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ κεφαλαίου· τὰ χρήματα δὲ τὰ ὁποῖα δαπανᾷ τις διὰ τὴν εκπλήρωσιν ἢ εὐχαρίστησιν τῶν ἀναγκῶν του δὲν εἶναι κεφάλαιον, ἀλλ' εἰσόδημα.

Ὅ,τι εἶπεν ὁ διδάσκαλος ἐστενοχώρησεν ὅλιν γον τὸ ἀκροατήριον.

Ἐχρειάσθη λοιπὸν νὰ ἀρχίσῃ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ἄργυρος αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν δὲν χρησιμεύει εἰς τίποτε, διότι δὲν τρώγεται, διὰ δὲ τοῦ ἀργύρου ἢ τοῦ χρυσοῦ δὲν δύναται τις οὔτε νὰ γράψῃ, οὔτε νὰ σκάψῃ, οὔτε νὰ σχίσῃ, οὔτε νὰ βράψῃ, καὶ ὅτι τὰ χρήματα εἰσὶ χρήσιμα μόνον ὡς μέσον, διότι δι' αὐτῶν ἀγοράζει τις ὅ,τι χρειάζεται. Τὰ χρήματα λοιπὸν ἀντιπροσωπεύουσιν ὅτ' ἐν ἄρτον, ὅτ' ἐν ἐργαλεῖον, ἢ πᾶν ἄλλο πρᾶγμα.

Ἀφοῦ ἀνεκάλεσε τὰς εἰς ὅλον τὸν κόσμον γνωστὰς ταύτας ἀληθείας, ἐξηκολούθησεν, ἀπευθυνόμενος πρὸς ὑφαντὴν τινα: — Κατασκευάζεις ὑφάσματα, γείτων Γέρω-Καλέ. Τί διὰ ταῦτα σοὶ χρειάζονται;

Ὁ γείτων Γέρω-Καλέ. — Ὑφαντήριον καὶ νῆμα.

Διδάσκαλος. — Ὡστε, αἱ χεῖρές σου καὶ ἡ ἐργασία σου δὲν ἀρκοῦν· σοὶ χρειάζεται ἀναποφύκτως νῆμα, ὅπερ εἶναι ἡ πρώτη σου ὕλη, καὶ ὑφαντήριον, ὅπερ εἶναι τὸ ὄργανον ἢ ἡ μηχανή σου. Τὸ ὑφαντήριόν σου, λοιπὸν, τὸ νῆμα, τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον ἔχεις τὸ ὑφαντήριόν σου, ὡς καὶ αἱ ἀναγκαῖαι προμήθειαι αἵτινες σοὶ ἐπιτρέπουν νὰ περιμένης τὴν πληρωμὴν, ἀποτελοῦσι τὸ κεφάλαιόν σου. Δι' αὐτῶν παράγεις, καὶ κατασκευάζεις ὑφάσματα. Πᾶν ὅ,τι, ἐκτὸς τοῦ κεφαλαίου σου, εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὴν παραγωγὴν, εἶναι κεφάλαιον.

Πέτρος. — Τὸ ἄροτρον, οἱ βόες καὶ τὰ πρόβατα εἶναι ἐπίσης κεφάλαια;

Διδάσκαλος. — Ἀναμφιβόλως.¹ Ὑποθέσωμεν

1. Ὅ,τι μόνον τὰ χρήματα ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ὄργανα τῆς ἐργασίας καὶ τὰ βιομηχανικὰ κεφάλαια παύσονται νὰ εἰσι κεφάλαια ἅμα διατεθῶσιν ὅχι πρὸς παραγωγὴν, ἀλλὰ πρὸς δαπάνην καλῆς ἢ κακῆς συντηρήσεως. Τὸ ἄροτρον, οἱ βόες, τὰ πρόβατα, τὰ ἐργαλεῖα, τὰ κτήνη κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, ἅμα καταναλωθῶσιν ἢ ἐκποιηθῶσι διὰ νὰ θρῆψωσιν ἢ συντηρήσωσι τοὺς κυρίους αὐτῶν, δὲν εἶναι πλέον κεφάλαια, διότι δὲν ἐδαπανήθη τὸ τίμημα αὐτῶν ἢ ὅ,τι ἀποφέρουσιν, ἀλλὰ μέρος αὐτῶν. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τὰ κεφάλαια ὅσον μεγάλα καὶ ἀνδρῶν, ἔχουσι πάντοτε τέλος, χάνονται.

ὅτι ἕνας νέος, ὁ ὁποῖος ἀρχίζει νὰ κερδίζει χρήματα, οἰκονομεῖ 1 δρ. καθ' ἑκάστην. Εἰς ἑκάτον ἡμέρας, θὰ ἔχη 100 δρ. Αἱ 100 αὗται δρ. εἶναι κεφάλαιον; δὲν τὸ ἡξέυρομεν ἀκόμη, διότι ἐξαχρᾶται ἀπὸ τὴν χρῆσιν αὐτῶν. Μέχρι τῆς στιγμῆς καὶ καθ' ὅσον ἐξακολουθοῦσι νὰ φυλάττωνται ὑπ' αὐτοῦ, εἰσὶ μόνον μέσον ἀγορᾶς καὶ οὐδὲν πλεόν. Δύναται νὰ ἀποφασίσῃ νὰ τὰς ἐξοδεύσῃ πρὸς διασκέδασίν του· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν θὰ ἦσαν κεφάλαιον· ἀλλ' ἐὰν τὰς τοποθετήσῃ εἰς τὴν Τράπεζαν καὶ λαμβάνῃ τόκον 6% κατ' ἔτος, τότε εἶναι κεφάλαιον, διότι παράγουσιν εισόδημα. Ἐὰν, ἀκολούθως, προσθέσῃ καὶ ἄλλας οἰκονομίας καὶ κατορθώσῃ διὰ τῶν χρημάτων του νὰ προμηθευθῇ ἐν ὑφαντήριον καὶ νῆμα, μεταποιεῖ τὸ ἐκ χρημάτων κεφάλαιόν του εἰς βιομηχανικόν, ὅπερ, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, εἶναι παραγωγικώτερον.

Ἡ οἰκονομία λοιπὸν κάμνει τὸ κεφάλαιον. Οἰκονομῶν τις, στερεῖται, ἀλλ' ὁ στερούμενος ἀποκτᾷ κατὰ τι. Μικρὸν κατὰ μικρὸν, τὸ πτηνὸν κάμνει τὴν φωλεάν του, καὶ τὰ βράκια κάμνουν τοὺς ποταμούς. Δὲν εἶναι ἀνάγκη διὰ νὰ οἰκονομήσῃ τις νὰ κερδίζει πολλὰ· πάντοτε δύναται τις νὰ οἰκονομῇ, ἀρκεῖ νὰ δαπανᾷ ὀλιγώτερα τῶν ὅσων κερδίζει.

A. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ.

Ἡ ἑπταετία συνέχεται.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

Συνέχεια· ἰδί σελ. 626.

ΣΥΝΔΙΑΛΕΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

Ἐξυγόνον εἰς τὸν ἀέρα.—Φύσις τῆς ἀτμοσφαίρας.—Ἰδιότητες αὐτῆς.—Ἄλλα προϊόντα τοῦ κηρίου.—Ἀνθρακικὸν ὀξύ.—Ἰδιότητες αὐτοῦ.

Κατωρθώσαμεν νὰ ἐξαγάγωμεν ὑδρογόνον καὶ ὀξυγόνον ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ παραχθέντος ἐκ τοῦ κηρίου· καὶ τὸ μὲν ὑδρογόνον, ὡς ἡξέυρετε, προήρχετο ἐκ τοῦ κηρίου, τὸ δὲ ὀξυγόνον πιθανὸν φαίνεται ὅτι περιείχετο εἰς τὸν ἀέρα. Ἀλλ' ἡμπορεῖτε νὰ μ' ἐρωτήσετε· διατί τὸ ὑδρογόνον καὶ τὸ ὀξυγόνον δὲν βοηθοῦσιν ἐπίσης τὴν καῦσιν τοῦ κηρίου; Ἐνθυμεῖσθε τί συνέβη ὅταν ἔθεσα τὸ κηρίον ὑπὸ ἀγγεῖον πλήρες ὀξυγόνου, καὶ ὅτι ἔκαε πολὺ ζωηρότερον παρὰ εἰς τὸν ἀέρα. Διατί αὕτη ἡ διαφορὰ; Ἡ ἐρώτησις εἶναι σπουδαία, καὶ θὰ προσπαθῶ νὰ σᾶς ἀπαντήσω σαφῶς. Ἐξαχρᾶται ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ πρέπει νὰ μὴ τὴν ἀμελήσωμεν.

Ἐχομεν διαφόρους τρόπους πρὸς δοκιμασίαν τοῦναντίον, τὸ κεφάλαιον ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾖ, ὅταν δαπανᾷται μόνον τὸ εισόδημά του, εἶναι διαρκές, ὅταν δὲ καὶ αὐξάνει διὰ νέων οἰκονομιῶν, τότε, σχετικῶς τοῦλάχιστον, εἶναι αἰώνιον. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ φθορά ἐν τῇ παραγωγῇ, ὡς ἡ τῶν ὀργάνων τῆς ἐργασίας, δὲν πρέπει νὰ καταλογισθῇ εἰς τὸ ἀνωτέρω εἶδος τῆς καταναλώσεως. Ἡ οἰκονομικὴ κατάπτωσις τῆς Τουρκίας ἔγκειται ἐν τῇ ἐξηγήσει ταύτῃ.

Σ. τ. Μ.

τοῦ ὀξυγόνου ἐντὸς τῶν καυσίμων σωμάτων. Εἴδετε κηρίον νὰ καίῃ εἰς τὸ ὀξυγόνον ἢ εἰς τὸν ἀέρα. Εἴδετε φωσφόρον νὰ καίῃ εἰς τὸν ἀέρα ἢ εἰς τὸ ὀξυγόνον, καὶ σᾶς ἐδειξάσιδηρορβίνισματα καίοντα εἰς τὸ ὀξυγόνον. Ἀλλ' ἡμποροῦμεν νὰ υποβάλωμεν τὸ ἀέριον τοῦτο καὶ εἰς ἄλλας δοκιμασίας, αἵτινες ἐτι μᾶλλον θέλουσι μᾶς πείσει, καὶ θέλουσιν αὐξήσει τὴν πεῖράν σας. Ἴδου, τὸ ἀγγεῖον τοῦτο εἶναι πλήρες ὀξυγόνου. Πρώτον, νὰ σᾶς ἀποδείξω ὅτι ἀληθῶς περιέχει ὀξυγόνον. Ἀρκεῖ νὰ ρίψω τεμάχιον καιομένου σώματος εἰς αὐτό, καὶ θὰ πεισθῇτε περὶ τοῦτου. Ἡξέυρετε, ἐξ ὅσων εἴδετε εἰς τὴν ἐσχάτην ἡμῶν συνδιάλεξιν, τί θὰ συμβῇ. Τῷ ὄντι, βλέπετε; ὑπάρχει τὸ ἀέριον. Ἡ ζωηρὰ καῦσις τοῦ καιομένου σώματος σᾶς τὸ ἀποδεικνύει. Ἄλλο πείραμα τώρα, περιέργον καὶ αὐτὸ καὶ ὠφέλιμον. Ἐχω τὰς δύο αὐτὰς φιάλας, αἵτινες περιέχουσιν ἑκάστη ἐν ἄλλῳ ἀέριον. Μία δὲ πλάξ μεταξὺ τῶν δύο ἐμποδίζει τὰ ἀέρια νὰ συναντηθῶσιν. Ἀφαιρῶ τὴν πλάκα, καὶ μίγνυνται. Τί συμβαίνει; θὰ εἰπῇτε. Ἡ μίξις τῶν δὲν παράγει καῦσιν ὡς τὴν τοῦ κηρίου. Ὅχι· ἀλλὰ τὸ ὀξυγόνον, ὅταν μίγνυνται μετὰ τοῦ ἄλλου ἀερίου, φαίνεται ἀμέσως καὶ λαμβάνει τὴν ὠραίαν ταύτην ἐρυθρὰν χροιάν. Δι' ἀναλόγου πειράματος ἂς μίξωμεν ἀέρα μετὰ τοῦ ἀερίου τούτου τοῦ καταγγέλλοντος τὴν παρουσίαν τοῦ ὀξυγόνου. Ἴδου πάλιν δύο φιάλας. Ἡ μία περιέχει ἀέρα, ὡς πείθεσθε διότι ἐντὸς αὐτῆς καίει τὸ κηρίον κατὰ τὸν συνήθη τρόπον. Ἡ ἄλλη δὲ περιέχει διοξείδιον ἀζώτου, τὸ ἀέριον δηλαδὴ ἐκεῖνο, τὸ κοκκινίζον τὸ ἄζωτον. Ἀφῆνω τώρα νὰ ἐνωθῶσι τὰ δύο ἀέρια ὑπεράνω τοῦ ὕδατος, καὶ ὅταν τὸ ἄζωτον εἰσρῇ εἰς τὸν ἀέρα, ἰδοὺ τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα, ἀποδεικνύον ὅτι ὑπάρχει ὀξυγόνον καὶ εἰς τὸν ἀέρα, ὡς ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ νερὸν τὸ παραχθὲν ἐκ τοῦ κηρίου. Τότε λοιπὸν διατί τὸ κηρίον δὲν καίει ἐπίσης καλῶς εἰς τὸν ἀέρα καθὼς εἰς τὸ ὀξυγόνον; Θὰ προσπαθῶ νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω.

Ἴδου αὐταὶ αἱ δύο φιάλαι. Περιέχουσιν ἀμφοτέραι ἴσην ποσότητα ἀερίου, καὶ ὁμοιάζουσι τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἡξέυρω ἀκόμη ποῖα περιέχει τὸν ἀέρα καὶ ποῖα τὸ ὀξυγόνον. Ἀλλ' ἔχομεν ἐδῶ τὸ καταγγέλλον ἀέριον, καὶ δι' αὐτοῦ θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἰδῶμεν τὴν διαφοράν. Τὸ εἰσάγω εἰς τὴν μίαν φιάλην, καὶ, ὡς βλέπετε, τὸ περιεχόμενον γίνεται κόκκινον· λοιπὸν ἡ φιάλη περιέχει ὀξυγόνον. Τὸ εἰσάγω τώρα εἰς τὴν ἄλλην φιάλην, καὶ παράγεται χρῶμα πολὺ ἐλαφρότερον. Πλὴν τούτου νὰ σᾶς δείξω καὶ τοῦτο τὸ πείραγμα. Ἄν λάβω τὰ δύο ταῦτα ἀέρια, καὶ κινήσω ἰσχυρῶς τὸ μίγμα προσθέσας καὶ ὀλίγον νερὸν, τὸ κόκκινον ἀέριον θ' ἀπορρόφηθῇ· ἔπειτα ἂν προσθέτω νέαν δόσιν βευστοῦ, καὶ πάλιν κινήσω αὐτὴν, ἡ ἀπορρόφησις τῆς ὕλης θέλει ἐ-

ξακολουθήσει ἐν ὅσῳ ὑπάρχει ἱκανὸν δξυγόνον ἵνα παράγῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. Μάτην εἰσάγω ἀέρα· τὸ μίγμα ποτὲ δὲν μίνεται ἄχρουν. Ἀλλ' ἄμα εἰσαγάγω νερόν, τὸ ἐρυθρὸν χρώμα ἀφανίζεται. Οὕτως ἡμπορῶ ν' ἀνανεῶ τὴν δόσιν τοῦ χρωματίζοντος ἀερίου καὶ νὰ τὴν οὐδετερώ, μέχρις οὗ φθάσω εἰς κατὰλοιπον μὴ χρωματιζόμενον πλέον ὅταν μίγνυται μετ' αὐτοῦ τὸ ἀέριον τὸ καθιστὼν ἐρυθρὸν τὸ δξυγόνον καὶ τὸν ἀέρα. Διατί τοῦτο; Τὸ ἐννοεῖτε εὐκολώτατα. Διότι τὸ δξυγόνον δὲν εἶναι τὸ μόνον πρᾶγμα τὸ μεῖναν ἐντὸς τῆς φιάλης. Ἄς εἰσάξω ὀλίγον ἀέρα. Ἄν κοκκινίσῃ, θὰ ἐννοήσητε ὅτι ὀλίγη ποσότης ἐκ τοῦ ἀερίου τοῦ χρωματίζοντος αὐτὸν ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὴν φιάλην, καὶ ὅτι τὸ κατὰλοιπον δὲν ἔμεινεν ἄχρουν δι' ἔλλειψιν τοῦ ἀερίου τούτου.

Τώρα θ' ἀρχίσате νὰ ἐννοήτε ὅ,τι ἔχω νὰ σᾶς προσθέσω. Εἶδετε, ὅτε ἔκαυσα τὸν φωσφόρον εἰς τὴν φιάλην, ὅτι ἐν ᾧ συνεπυκνωτο ὁ καπνὸς ὁ παραγόμενος ὑπὸ τοῦ δξυγόνου τοῦ ἀέρος καὶ ὑπὸ τοῦ φωσφόρου, ἔμεινε καὶ ποσότης τις ἀερίου μὴ καιομένη. Ἰδοὺ λοιπὸν, καὶ ἐδῶ ἔχομέν τι τοῦ ὁποίου δὲν ἄπτεται τὸ κόκκινον τοῦτο ἀέριον. Εἶναι δὲ τοῦτο ἄλλο ἀέριον, ἐφ' οὗ ὁ φωσφόρος δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ, καὶ οὗ δὲν ἄπτεται τὸ ἡμέτερον ἀέριον· εἶναι τὶ μὴ ὄν δξυγόνον, ὃν ὅμως μέρος τῆς ἀτμοσφαίρας.

Εὔρομεν λοιπὸν τρόπον ν' ἀναλύσωμεν τὸν ἀέρα, καὶ νὰ χωρήσωμεν αὐτὸν εἰς τὰ δύο μέρη ἐξ ὧν σύγκειται, εἰς τὸ δξυγόνον, εἰς τὸ ὁποῖον καίουσι τὰ κηρία, ὁ φωσφόρος καὶ εἴ τι ἄλλο, καὶ εἰς τὴν ἄλλην ταύτην οὐσίαν, τὸ ἄζωτον, εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὰ δὲν καίουσι. Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἀέρος εἶναι τὸ πολὺ ἀφθονώτερον, καὶ εἶναι σῶμα περίεργον καὶ σπουδῆς ἄξιον. Ἴσως θὰ μοὶ εἰπῇτε ὅτι πολὺ δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει, διότι ὁμιλοῦμεν περὶ καύσεως, καὶ αὐτὸ εἰς τὴν καυσὶν μένει ἐντελῶς ἔξενον. Ἄν θελήσω νὰ τὸ ἀνάψω, οὔτε θὰ καῇ, ὡς τὸ δξυγόνον, οὔτε, ὡς τὸ δξυγόνον, θὰ καταστήσῃ τὸ φῶς μου λαμπρότερον. Ὅλοι αἱ δοκιμαί μου ἀποβαίνουν μάταιαι, καὶ τίποτε δὲν κατορθῶ. Οὔτε ν' ἀνάψῃ θέλει, οὔτε καὶ ν' ἀφήσῃ τὸ κηρίον μου νὰ καίῃ. Ὅπου εἶναι αὐτός, πάψει ἡ καύσις. Τίποτε δὲν καίει ἐντὸς τοῦ ἄζωτου, ὅταν εἶναι εἰς τὴν συνήθη αὐτοῦ κατάστασιν. Τὸ ἄζωτον δὲν ἔχει οὔτε ὁσμὴν, οὔτε γεῦσιν, οὔτε ἀναλύεται εἰς τὸ ὕδωρ. Οὔτε δὲ εἶναι οὔτε ἄλκαλι, καὶ ἐπὶ ὅλων τῶν ὀργάνων ἡμῶν παράγει ὅσον ἐνδέχεται ὀλιγώτερον ἀποτέλεσμα. Ἴσως σᾶς ἐρρεχεται ν' ἀνακράξητε· «Ἄλλ' αὐτὸ λοιπὸν δὲν εἶναι τίποτε. Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον ὥστε νὰ ἐλύσῃ τὴν προσοχὴν ἡμῶν τῶν χημικῶν. Τί ἐπῆγε καὶ ἐχύθη εἰς τὸν ἀέρα;» Ἐδῶ τώρα μᾶς ἀποκαλύπτει θαυμάσια ἀποτελέσματα ἡ φιλοσοφικὴ σκέψις καὶ παρατήρησις. Συλλογισθῇτε

τί θὰ ἐγίνετο ἂν ἡ ἀτμοσφαῖρα, ἀντὶ νὰ σύγκειται ἐξ ἄζωτου καὶ δξυγόνου, περιεῖχε μόνον καθαρὸν δξυγόνον. Εἶδετε καὶ γνωρίζετε ὅτι βάθος σιδηρᾶ ἀναπτομένη ἐντὸς δξυγόνου, καίεται δλόκληρος καὶ χωρὶς οὐδὲν μέρος αὐτῆς νὰ μείνῃ. Φαντασθῇτε τί θὰ ἐγίνετο ἡ σιδηρὰ κιγκλὶς πρὸ τῆς ἐστίας σας, ὅπου συνήθως θερμαίνεσθε, ἂν ὁ ἀὴρ συνέκειτο ἐκ μόνου δξυγόνου. Θὰ ἐκαίετο ταχύτερον τοῦ γαιάνθρακος, διότι τὸ σιδηρὸν εἶναι εὐκαυστότερον τοῦ γαιάνθρακος, οὗ ἡ φλόξ κυμαίνεται ἐντὸς τῆς ἐστίας σας. Τὸ πῦρ τῆς ἀτμομηχανῆς θὰ ἐγίνετο τὸ κέντρον ἀπεράντου πυρκαϊᾶς, ἂν περιστοιχιζόμεθα μόνον ὑπ' δξυγόνου. Τὸ ἄζωτον λοιπὸν ἀφαιρεῖ μέρος τῆς δυνάμεως τοῦ δξυγόνου, πράττει αὐτὸ, καὶ τὸ καθιστᾷ χρησιμώτερον εἰς ἡμᾶς, καὶ προσέτι μᾶς ἀπαλλάττει τοῦ ἀνθρακος ὃν εἶδετε ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ κηρίου, διότι διασπείρει αὐτὸν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, καὶ τὸν φέρει ὅπου δύναται νὰ γίνῃ ὠφελιμώτατος εἰς τὸν ἄνθρωπον, χρησιμεύων εἰς τὰ φυτά. Τὰ κατορθώματά του λοιπὸν εἶναι μεγάλα, ἂν καὶ ἔχετε ὀρεξιν νὰ εἰπῇτε ὅτι δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὸ σπουδάσητε. Εἰς τὴν συνήθη αὐτοῦ κατάστασιν τὸ ἄζωτον εἶναι στοιχεῖον ἀδρανὲς, καὶ χρειάζεται μεγίστη ἠλεκτρικὴ δύναμις ἵνα τὸ βιάσῃ νὰ συνδυασθῇ ἀμέσως, καὶ τότε πάλιν εἰς ἀπείρως ἐλαχίστας ποσότητας, μετὰ τοῦ ἄλλου στοιχείου τῆς ἀτμοσφαίρας, ἢ μετ' ἄλλων ὕλων αἵτινες τὸ περιστοιχίζουσιν. Εἶναι οὐσία ἐντελῶς ἀδιάφορος, καὶ διὰ τοῦτο παντάπασιν ἀβλαβής.

Πρὶν σᾶς εἰπῶ περισσότερα περὶ τοῦ ἄζωτου, πρέπει νὰ σᾶς ἐκθέσω τινὰς λεπτομερείας ἀκόμη περὶ τῆς ἀτμοσφαίρας, ἧς μέρος ἀποτελεῖ. Ἄν λάβωμεν ἑκατὸν μέρη ἀέρος ἀτμοσφαιρικοῦ, ὁ πῖναξ οὗτος μᾶς δεικνύει τὰ συστατικὰ αὐτῶν:

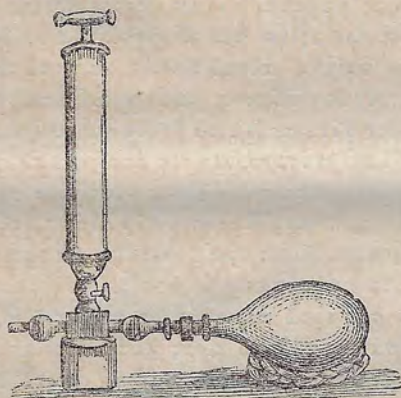
	Ὀγκος Βάρος	
Ὀξυγόνου	20	21,3
Ἀζώτου	80	79,7
Ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος	400	400.

Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀκριβὴς ἀνάλυσις τοῦ ἀέρος ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον εἰς αὐτὸν δξυγόνον καὶ ἄζωτον. Ὡς ἐκ τῶν ἐρευνῶν ἡμῶν μαθητόμεν, πέντε μέρη ἀτμοσφαίρας περιέχουσι τέσσαρα πέμπτα ἄζωτου καὶ ἐν πέμπτον δξυγόνου. Ἡ ἀναλογία αὕτη περιορίζει τὸ δξυγόνον εἰς τὴν ποσότητα ἥτις προμηθεύει τὴν ἀναγκαίαν ὕλην πρὸς καυσὶν τοῦ κηρίου, καὶ παράγει ἀτμοσφαῖραν ἣν οἱ πνεύμονες δύνανται ν' ἀναπνεύσωσι χωρὶς κινδύνου διὰ τὴν ὑγείαν. Καὶ σπουδαῖον μὲν εἶναι δι' ἡμᾶς νὰ γίνεταί ἡ μίξις τοῦ δξυγόνου τοιαύτη ὥστε νὰ ἡμπορώμεν νὰ τὸ ἀναπνέωμεν, οὐχ ἥττον ὅμως εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἔχωμεν καὶ ἀτμοσφαῖραν εἰς ἣν νὰ ἡμπορώσι νὰ καίωσι καλῶς τὰ ξύλα, οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κηρία.

Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθω εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν. Εἰ-

δατε ἀνωτέρω τὸ σχετικὸν βάρος τῶν δύο ἀερίων ἐξ ὧν συντίθεται. Κατ' αὐτὸ, μία λίτρα ἀζώτου βαρύνει 1 γρ. 256· τὸ δ' ὀξυγόνον εἶναι ὀλίγον βαρύτερον, καὶ μία λίτρα αὐτοῦ βαρύνει 1 γρ. 430, ἐν ᾧ μία λίτρα ἀέρος βαρύνει 1 γρ. 294.

Τινὲς τῶν ἀκροατῶν μου μ' ἐρώτησαν πῶς ἡμποροῦμεν νὰ ζυγίζωμεν τὰ ἀέρια. Ἡ περιέργειά των μ' ἐχαροποίησε, καὶ θέλω νὰ τὴν εὐχαριστήσω. Θὰ σὰς δείξω τὸν τρόπον. Εἶναι ἀπλοῦς καὶ εὐκολος. Ἴδου μία πλάστιγγη, ἡ ζυγαρία, καὶ ἴδου μία χαλκὴ φιάλη, ἐλαφροτάτη, ὅσον τὸ ἐπιτρέπει ἡ ἀπαιτουμένη στερεότης. Εἶναι τορνευτὴ, ἀδιαπέραστος εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἔχει κρουνὸν ὅστις ἀνοίγεται καὶ κλείεται κατὰ θέλησιν. Ἐπειδὴ τώρα εἶναι ἀνοικτὸς, ἡ φιάλη τώρα εἶναι πλήρης ἀέρος. Ἡ πλάστιγγα αὕτη εἶναι ἀκριβεστάτη, καὶ, ἂν θέσω τὴν φιάλην εἰς τὴν μίαν λεκάνην αὐτῆς, βλέπετε ὅτι ἰσορροπεῖ μετὰ τοῦ σταθμοῦ τοῦ τεθειμένου εἰς τὴν ἄλλην λεκάνην. Ἴδου τώρα καὶ ἡ ἀντλία αὕτη.

Σχ. 40.

Δι' αὐτῆς ἡμπορῶ νὰ συμπήξω τὸν ἀέρα ἐντὸς τῆς φιάλης. Θὰ εἰσάξω λοιπὸν ἱκανὸν ὄγκον ἀέρος εἰς τὴν φιάλην, καὶ ἡ ἀντλία μου εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ μετρή τὸν ἀέρα ἐν ᾧ διέρχεται. (Ὁ καθηγητὴς εἰσάγει διὰ τῆς ἀντλίας εἴκοσι μέτρα ἀέρος εἰς τὴν φιάλην.) Τώρα ἂς κλείσωμεν τὸν κρουνὸν, καὶ ἂς θέσωμεν πάλιν τὴν φιάλην ἐπὶ τῆς πλάστιγγος. Ἴδετε πῶς ἡ λεκάνη αὐτῆς καταβαίνει. Εἰς τί ν' ἀποδώσωμεν ὅτι ἔγινε βαρύτερα; Εἰς τὸν ἀέρα τὸν εἰσαχθέντα. Δὲν περιέχει μὲν ἀέρα περισσότερον κατὰ τὴν ἔκτασιν, ἀλλ' ὁ περιεχόμενος εἶναι τώρα βαρύτερος διότι περισσοτέραν ποσότητα αὐτοῦ ἐπυκνώσαμεν ἐντὸς τῆς φιάλης. Ἦθελον νὰ σὰς δώσω ἀκριβῆ γνῶσιν περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀέρος. Ἴδου αὐτὸς ὁ ὑάλινος κώδων, ἀνοικτὸς κάτωθεν, καὶ ἰστάμενος ἐντὸς νεροῦ, ἐν ᾧ νερὸν τὸν πηροῦ ὀλόκληρον. Ἀνωθεν ἔχει κρουνὸν, εἰς ὃν προσαρμόζεται καὶ βιδώνεται ἀκριβῶς ὁ κρουνὸς τῆς ἡμετέρας φιάλης. Ἄν τώρα ἀνοίξω τοὺς δύο στρόφιγγας, ὥς νὰ κοινωνήσιν οἱ δύο κρουνοί, θὰ ἴδῃτε ὅτι τὰ εἴκοσι μέτρα ἀέρος τὰ

συμπυκνωθέντα ἐντὸς τῆς χαλκῆς φιάλης θὰ σπείσωσι νὰ ἐξορμήσωσι, διερχόμενα διὰ τοῦ νεροῦ. Ἴδου, ἐξῆλθον ὅλα· καὶ διὰ νὰ πεισθῶμεν περὶ τούτου, καὶ ὅτι δὲν ἡπατήθημεν, ἂς θέσωμεν πάλιν τὴν χαλκὴν φιάλην εἰς τὴν πλάστιγγα. Τὸ βλέπετε· ἰσορροπεῖ πάλιν πρὸς τὸν σταθμὸν τῆς ἄλλης λεκάνης, καθὼς εἰς τὴν ἀρχήν. Ἐπομένως τὸ πείραμα ἡμῶν ἐπέτυχεν. Ἐνόησατε τώρα πῶς εὗρομεν τὸ βάρος τοῦ προσθέτου ἀέρος, τοῦ συμπυκνωθέντος ἐντὸς τῆς

Σχ. 41.

φιάλης. Οὕτω κατορθώνομεν νὰ μάθωμεν ὅτι ἐν κυβικὸν ὑποδεκάμετρον ἀέρος βαρύνει 1 γρ. 294. Ἀλλὰ τὸ μικρὸν τοῦτο πείραμα δὲν ἀρκεῖ ὅπως σὰς δώσῃ ἰδέαν καθαρὰν καὶ θετικὴν τῆς βαρύτητος τοῦ ἀέρος. Ὁ ἀὴρ τῆς φιάλης ταύτης, ὅστις ἔχει ὄγκον ἐνὸς δεκάτου τοῦ κυβικοῦ μέτρου, βαρύνει 12 γρ. 24. Πόσον δὲ νομίζετε ὅτι βαρύνει ὁ ἀὴρ ἐντὸς τοῦ κιβωτίου ἐκείνου ἐκεῖ κάτω, ἐπίτηδες ὑπ' ἐμοῦ κατασκευασθέντος; Βαρύνει μίαν λίτραν· ἀκριβῶς μίαν λίτραν. Ὑπελόγησα δὲ καὶ τὸ βάρος τοῦ ἀέρος ὅστις μᾶς περιστοιχίζει ἐντὸς αὐτῆς τῆς αἰθούσης. Ἴσως δὲν τὸ φαντάζεσθε· βαρύνει ὀλόκληρον τόνον.

Α. Ρ. ΠΑΡΚΑΒΗΣ.

Ἔπεται συνέχεια.

ΟΙ ΜΕΛΛΟΝΥΜΦΟΙ ΤΗΣ ΣΠΙΤΖΕΒΕΡΓΗΣ

Συνέχεια· ἴδιαι σελ. 628.

Ι'

— Κακὰ μαντᾶτα, εἶπεν ὁ πилότος προσερχόμενος πρὸς τοὺς δύο ἀξιωματικούς.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ Βλονδᾶ.

— Νὰ τί τρέχει. Ἐλογάριαζα ὅτι θὰ ἡμπορούσαμεν νὰ ἀράξωμεν εἰς ἐκείνην τὴν ἀκτὴν καὶ ἤθελα νὰ σὰς ὀδηγήσω εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Βελλσόουνδ ὅπου ὑπάρχει ἀσφάλεια καὶ εὐρίσκει τις καὶ ρυάκια γλυκοῦ νεροῦ, ἀλλὰ βλέπω ὅτι ὅλον τὸ μέρος περικλείεται ἀπὸ πάγου. Οἱ διαβολόπαγοι! Δὲν ἤξεύρετε τί ἰδιοτροπίαις ἔχουν! Μὰ τὸν Θεὸν, κοντεύω νὰ πιστεύσω ὅτι κατοικοῦνται ἀπὸ δαιμόνια, τὰ ὁποῖα τοὺς περιφέρουν δεξιά καὶ ἀριστερά διὰ νὰ χαλίζουν τοὺς πилότους. Πότε μαζεύονται εἰς τὸ μεσημβρινὸν ἀκρωτήριο τῆς Σπιτζεβέργης, πότε πρὸς ἀνατολάς, πότε πρὸς δυσμᾶς. Ἡ δυτικὴ ἀκτὴ εἶνε συνήθως ἡ ἀσφαλεστέρα καὶ ἡ μάλλον συχνάζουμένη· ἐκεῖ ἐμαζεύνοντο ἄλλοτε τὰ ὀλλανδικὰ πλοῖα καὶ ἐκεῖ προσπαθοῦν καὶ τώρα ἀκόμη νὰ ἀράξουν οἱ ψαράδες μας ἀπὸ τὴν Νορβηγίαν. Τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν, τὸ ἐναντίον, δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ

τὴν πλησιάζει ἔχει υφάλους εἰς τοὺς ὁποίους τὸ πλοῖον ἤμπορεῖ νὰ γείνη κομμάτια ὅσων καρυδόφλουδοι.... Ἐχουν γείνει καταστροφαι ἐκεῖ! Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐκεῖ εὐρέθησαν μόνοι τους ἐπάνω εἰς ἓν νησί αὐτῆς τῆς διαβολοθαλάσσης οἱ τέσσαρες Ῥώσοι ναῦται. Ἡξεύρετε τὴν ἱστορίαν....

— Ποίαν ἱστορίαν; ἀνέκραξεν ὁ Μαρσέλ.

— Ἐπρεπε νὰ τὴν ἡξεύρετε σεῖς, ὁποῦ διαβάζετε τόσα βιβλία — κάθε ἡμέραν σὰς ἐπαινεῖ διὰ τοῦτο ἡ κόρη μου. Εἶνε ἓν φυλλάδιον ὁποῦ τὴν περιέχει, τὸ μετέφρασαν καὶ σουηδικὰ καὶ ἰσλανδικὰ ἀκόμη, καὶ πιστεύω καὶ γαλλικά.

— Περιέργον! Πολλὰς περιηγήσεις ἀνέγνωσα, ἀλλὰ τὸ φυλλάδιον αὐτὸ δὲν τὸ ἡξεύρω· προθύμως δὲ θὰ ἤκουον τὴν ἱστορίαν τῶν τεσσάρων Ῥώσων.

— Εὐχαρίστως θὰ τὴν διηγηθῶ εἶχα μάλιστα κατὰ νοῦν νὰ τὴν διηγηθῶ καὶ εἰς τοὺς ναύτας. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὁμιλῶν πρὸς σὰς θὰ ἤμηναι συντομώτερος.

— Ἄς ὑπάγωμεν διὰ νὰ ἤμεθα ἡσυχότεροι ἐκεῖ εἰς τὴν πρῶραν καὶ ἂς πίνωμεν προτῆτερα καὶ ἓν ποτηράκι ρακί, εἶπεν ὁ Μαρσέλ.

— Διὰ τί ὅχι, ἀπήντησεν ὁ Λάξ· ἔχω μάλιστα ἀνάγκην διότι ἐπέρασα ἐκεῖ ἐπάνω δύο ὥραις διαβολεμέναις μ' ἐκείνον τὸν ἄνεμον, ὁποῦ ὀνομάζουσι οἱ Ἀμερικανοὶ *μπαρμπέρι*· καὶ ἔχουν δίκαιον, μὰ τὸν Θεόν, διὰ τί σὲ ξυρίζει, ὅσων τὸ καλῆτερον ξυράφι.

— Νὰ προσκαλέσωμεν καὶ τὴν Κυρίαν Καρίναν νὰ σὰς ἀκούσῃ; ὑπέλαβεν ὁ Μαρσέλ.

— Ὅχι, περιττόν' αὐτὴ ἡξεύρει πολλὰς ἱστορίας τοιοῦτου εἶδους καλλίτερα ἀπὸ ἐμέ.

Οἱ τρεῖς φίλοι εἰσῆλθον εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ πλοίαρχου καὶ ἐκάθησαν κύκλῳ μικρᾶς τραπέζης.

— Ὁραῖον ρακί! ἀνέκραξεν ὁ Λάξ, πίνων διὰ μιᾶς τὸ ποτήριον, τὸ ὁποῖον τῷ προσήνεγκεν ὁ Βλονδῶ. Εἰς τὸ Χάμμερφεστ δὲν εὐρίσκει τις παρόμοιον.

— Ἀκόμη ἓν! εἶπε μειδιῶν ὁ πλοίαρχος.

— Εὐχαρίστως. Μοῦ φαίνεται ὅσων νὰ εἶχα πάγον εἰς τὸ στομάχι· αὐτὸ τὸ ποτὸν θὰ τὸν διαλύσῃ.

Ἀφ' οὗ ἔπια τὸ δεῦτερον ποτήριον καὶ ἤναψε τὴν πίπαν του, ὁ πλοίαρχος ἐξηκολούθησεν ὡς ἑξῆς·

«Πρὸ πολλῶν ἐτῶν, πρὸ ἑκατὸν, νομίζω, ἔμπορος τις τοῦ Μέξεν ἀπέστειλεν ἓν τοῦ ἀλιευτικῶν πλοῖον εἰς τὴν Σπιτζεβέργην. Ὁ πλοίαρχος, ἄνθρωπος ἱκανὸς, ἤθελε, καθὼς οἱ Ὀλλανδοὶ, νὰ πλεύσῃ πρὸς τὴν δυτικὴν ἀκτὴν, ἀλλ' ἄνεμος φοβερός, πρὸς τὸν ὁποῖον δὲν ἠδύναντο ν' ἀντισταθῇ, τὸν ἔτριψε πρὸς ἀνατολὰς πλησίον εἰς μίαν νῆσον, τὴν ὁποίαν οἱ Ῥώσοι ὀνομάζουσι Μικρὰν Μελαγχχορινὴν (Μάλοϊ Βροῦνε), παράξενον νησίον, ὅπως θὰ ἴδῃτε.

Σοφὸς τις ἀπὸ τὴν Χριστιανίαν, ὁ Κ. Κεῖλχαου, ὁ ὁποῖος ἐπεσκέφθη τὴν Σπιτζεβέργην καὶ τὸν ὁποῖον ἐγὼ εἶδα, ὅταν ἐπέρασεν ἀπὸ τὸ Χάμμερφεστ, μοῦ εἶπεν ὅτι νομίζει ὅτι ἡ Μελαγχχορινὴ αὐτὴ εἶνε ἡ ἴδια ἐκείνη νῆσος τὴν ὁποίαν οἱ Ἄγγλοι σημειοῦνουν εἰς τὸν Χάρτην μὲ τὸ ὄνομα Χάφμου· εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐβδομηκοστὴν ὀγδόην μοῖραν, ἀλλ' ἀδιάφορον!

Μόλις τὸ πλοῖον εὐρέθη ἐκεῖ, μίαν περίπου λεύγαν μακρὰν ἀπὸ τὴν ξηρὰν, περιεκυκλώθη ἑξαφνα ἀπὸ σωρὸν πλεόντων πάγων· πουθενὰ δὲν ἔβλεπε κανεὶς μέρος διὰ νὰ ἐξέλθῃ.

Τότε ὁ ὑποπεπιστάτης τοῦ πλοίου—ὠνομάζετο Χίμκωφ—εἶπεν εἰς τοὺς συντρόφους του ὅτι ἐνθυμεῖτο ὅτι ἄλλοι Ῥώσοι προτῆτερα εἶχον κατασκευάσει μίαν καλύβην ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον, τὴν ὁποίαν καλύβην θὰ ἠδύναντο ἴσως νὰ ἀνεύρουν διὰ νὰ περάσουν τὸν χειμῶνα.

Αὐτὴ ἦτο βέβαια μία καλὴ εἰδησις, διότι ἡ θέσις τῶν ἦτο φοβερά. Αὐτὸς ὁ ἴδιος προσεφέρθη νὰ ὑπάγῃ διὰ νὰ ἀναζητήσῃ τὴν καλύβην· ὑπῆγε λοιπὸν μὲ τὸν ἀναδεξιμὸν του, τὸν Ἰβὰν Χίμκωφ, καὶ μὲ δύο ἄλλους ναύτας.

Ὁ δρόμος ἦτο δύσκολος, πάγοι παντοῦ· δὲν ἠμπόρεσαν λοιπὸν νὰ πάρουν μαζί των παρὰ μόνον τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα, διὰ μιᾶς ἡμέρας ἢ δύο, τὸ πολὺ, ἀπουσίαν.

Στάσου νὰ ἐνθυμηθῶ τί ἐπῆραν· ἂ! ἓν τουφέκι, πυρίτιδα, σφαίρας, ἓνα πέλεκυν, καμμίαν εἰκοσαριὰν λίτρας ἀλεύρι, ἓνα τεντζερέν.... τίποτε ἄλλο... Ὅχι, ὅχι.... εἶχαν καὶ ἓν μαχαίρι, ἴσκαν, καπνὸν, πίπας....

— Πολὺ φρόνιμα, διέκοψε λέγων ὁ Βλονδῶ γεμίζων τὴν πίπαν του, ὡς ἂν ἤθελε διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος νὰ πιστώσῃ πόσον φρονίμως ἔπραξαν οἱ θαλασσοπόροι ἐκεῖνοι λαβόντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ χρειώδη διὰ τὸ κάπνισμα.

— Οἱ τέσσαρές μας λοιπὸν, ἐξηκολούθησεν ὁ Λάξ, ἀφ' οὗ ἐπεριπάτησαν μιᾶς λεύγας δρόμον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου, ἀνεκάλυψαν ὅ,τι ἐζήτου· μίαν ὠραιοτάτην καὶ καλοκαμωμένην καλύβην, μὲ δύο χωρίσματα, μὲ ἓνα φούρνον· μὲ ἄλλους λόγους ὅλον τὸ πλήρωμα ἠμποροῦσε νὰ κατοικήσῃ ἐκεῖ. Ἐπέρασαν καλὰ τὴν νύκτα καὶ τὸ πρωτὶ τῆς ἄλλης ἡμέρας ἐξεκίνησαν νὰ ἀναγγείλουν εἰς τοὺς συντρόφους των τὴν ἀνακάλυψιν.

Φαντασθῆτε ὅμως τὴν ἐκπληξίν των, ὅταν παρατηρήσαντες ὁλόγυρα δὲν εἶδον οὔτε πλοῖον οὔτε πάγους, παρὰ τὰ κύματα τῆς θαλάσσης... Ὁ ἄνεμος εἶχε σαρώσει τὴν νύκτα τὴν θάλασσαν, καὶ τὸ πλοῖον πάγει μαζί μὲ τοὺς πάγους... οὔτε ἔχνη εὐρέθησαν ποτὲ πλέον....

Οἱ δυστυχισμένοι εὐρέθησαν μόνοι των εἰς μίαν ἐρημόνησον· δὲν εἶχαν οὔτε λέμβον, οὔτε τίποτε.

Πρῶτον ἀπὸ ὅλα ἔπρεπε νὰ σκεφθοῦν διὰ

τροφὴν. Εὐτυχῶς εἰς τὴν νῆσον ὑπῆρχον τάρανδοι, καὶ αὐτοὶ εἶχον τουφέκια. Ἐκυνήγησαν λοιπὸν, ἐσκότωσαν ὡς δώδεκα τάρανδους καὶ ἐξήρανον τὸ κρέας των διὰ νὰ τὸ ἔχουν. Ἐπειτα ἐδιόρθωσαν τὴν καλύβην των, τὴν ὁποίαν εἶχον ἐλίγον χαλάσει αἱ τρικυμῖαι... Εἰς τὴν Σπιτζε-βέργην, καθὼς γνωρίζετε, δὲν ὑπάρχει οὔτε δένδρον οὔτε δενδράκι, ἀλλὰ τὰ βέβρυχα φέρουν ξύλα ἀπὸ ἄλλα μέρη, ὥς ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν.

— Ναι, διέκοψε λέγων ὁ Μαρσέλ, ὅστις προθύμως ἐξήταζε πᾶν ζήτημα ἀναγόμενον εἰς τὴν φυσικὴν ἢ εἰς τὴν γεωγραφίαν· ἐκ τούτου δύναται μάλιστα ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ὑπάρχει πρὸς βορρᾶν διάβασίς τις μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ. Ἐπεθύμουν νὰ ἶδω ἐν ἐκ τῶν τοιούτων ξύλων, τὰ ὁποῖα φέρονται ὑπὸ τοῦ βέβρυχτος διὰ νὰ πεισθῶ, ἂν ἀληθῶς διακρίνει τις ἐπ' αὐτῶν, ὡς διατείνεται ὁ Σκορέσθης, κεντήματα εἶδους τινὸς ἐντόμων, μὴ ὑπαρχόντων εἰμὴ εἰς τὰς βορείους χώρας. Ἡ παρατήρησις αὕτη θὰ ἦνε σπουδαιότατη καὶ ἂν ποτὲ πλεύσω πρὸς τὸν ἀνταρκτικὸν πόλον, θὰ ἐπεθύμουν πολὺ νὰ κατορθώσω νὰ πιάσω, ὅπως τοῦτο συνέβη εἰς τινὰς φαλαίνοθῆρας, ἐν ἐκ τῶν κητωδῶν ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἔχουσι μὲν κτυπηθῇ πρότερον διὰ καμακίου εἰς τὰς βορείους θαλάσσας καὶ κατέφυγον ἔπειτα εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν. Ἀλλὰ μὲ συγχωρεῖς, ἀγαπητὲ Λάξ, διὰ τὴν διακοπὴν ταύτην· ἐξακολούθησον, παρακαλῶ, διότι ἡ διήγησίς σου πολὺ μ' ἐνδιαφέρει.

— Ἐξακολουθῶ, εἶπεν ὁ Λάξ, ὅστις ἀφ' οὗτου εἶχεν ἐπιβῇ ἐπὶ τῆς *Ρόζας Μαρίας* εἶχε συνεισφέρει εἰς τὰς τοιαύτας διακοπὰς τοῦ ὑποπλοιάρχου.

Οἱ τέσσαρες Ῥώσσοι, περιπλανώμενοι, κητύχτησαν νὰ εὗρωσιν ὀλίγα κομμάτια τοιούτων ξύλων καὶ κατάρθωσαν καὶ τὴν καλύβην των νὰ διορθώσωσι καὶ νὰ θερμανθῶσιν ὀλίγον. Πολὺ πλεῖστον ὅμως ἐχάρησαν ὅτε εὗρον τὰ ναύαγια πλοίου τινος εἰς τὰ ὁποῖα ὑπῆρχον ὀλίγα καρφία καὶ ἄλλα σιδηρικά. Ἡ πυρίτις των εἶχε τελειώσει καὶ ἠμπόρεσαν μὲ αὐτὰ τὰ καρφία νὰ κατασκευάσουν λόγχας. Τὰ ἄλλα σιδηρὰ τὰ μετεχειρίσθησαν ὡς σφυρία καὶ κατάρθωσαν, τέλος πάντων, ὡς καὶ τόξον νὰ σχηματίσουν. Οὕτω λοιπὸν ὥπλισμένοι ἐσκότωσαν μίαν ἡμέραν μίαν ἄρκτον, ἡ ὁποία ἐπλησίαζεν εἰς τὸ οἶκμά των· τὸ κρέας τῆς τὸ εἶχον διὰ τροφὴν, τὸ δέρμα τῆς δι' ἐνδυμασίαν καὶ μὲ τὰ νεῦρά τῆς ἔκαμον κλωσταῖς.

— Ἡ ἱστορία αὕτη ὁμοιάζει πρὸς τὴν τοῦ Ῥοβινσὼν, εἶπεν ὁ Μαρσέλ.

— Ῥοβινσὼν, δὲν βαρύνεσθε! ἀπήντησεν ὁ Λάξ, ὁ ὁποῖος ἐπειράχθη τὴν διὰ τὴν νέαν διακοπὴν τοῦ Μαρσέλ καὶ τὴν ἐξέλαβε μάλιστα ὡς εἰρωνεῖαν. Ἐδιάβασα τὸν Ῥοβινσὼν, μεταφρασμένον σουηδικῶς, ἀλλὰ σὰς λέγω ὅτι αὐτὸς ὁ

Κύριος, ὁποῦ τὸν ἔκαμε, ἐνόμισε κουτοὺς ἐκείνους, ὁποῦ θὰ τὸν διαβάσουν. Ἐχει μέσα ἀρκετὰ ψεύδη, ἐν ᾧ ἐκεῖνα ὁποῦ σὰς διηγοῦμαι ἐγὼ εἶνε ἡ μόνη ἀλήθεια.

— Δὲν ἀμφιβάλλω, ὑπέλαβεν ὁ Μαρσέλ, διὰ νὰ καθησυχάσῃ τὸν Λάξ.

— Καὶ τέλος πάντων αὐτὸς ὁ Ῥοβινσὼν εἶχε ῥιφθῇ εἰς γῆν καρποφόρον, ὅπου κάλλιστα ἡμπορεῖ νὰ φυτεύσῃ· ἔπειτα εἶχε παντὸς εἶδους σκεύη κλπ.

— Μὲ συγχωρεῖς, φίλε μου, ὑπέλαβε πάλιν ὁ Μαρσέλ, ἔκαμα πολὺ κακὰ νὰ σε διακόψω· ἀλλ' ἐξακολούθησον, θ' ἀκούω εἰς τὸ ἐξῆς μὲ ὅλην τὴν προσοχὴν.

— Ἦλθε λοιπὸν ὁ χειμὼν, ἐξακολούθησε λέγων ὁ Λάξ ἡσυχος πλέον, ὁ μαῦρος, ὁ φοβερὸς χειμὼν τῶν πολικῶν χωρῶν! Οἱ δυστυχεῖς μας Ῥώσσοι, κλεισμένοι εἰς τὴν καλύβην των, ἐστέναζον διὰ τὸ σκότος, τὸ ὁποῖον τοὺς περιεκύκλωνεν. Ἀπεφάσισαν νὰ κάμωσιν ἓνα λύχνον μὲ ἄργιλον, τὸν ὁποῖον ἐξήραναν ἔπειτα, ἔθεσαν λίπος τάρανδου καὶ τὸν ἤναψαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἰκονόμησαν ὅλας τὰς πρώτας ἀνάγκας των, διὰ πολλῆς δὲ σωματικῆς κινήσεως ἀπέφυγον τὴν ἀπονάρκωσιν καὶ τὸν θάνατον, ἀλλ' ὅχι ὅλοι, οἱ τρεῖς μόνον· ὁ εἰς ὑπέκυψεν ὁ δυστυχὴς καὶ ἐτάφη ἐντὸς τῆς χιόνος!

Ἐξ ἑτῆ παρήλθον οὕτως, ἐξ ἑτῆ διέμειναν ἐκεῖ ταλαιπωρούμενοι, ἕως οὗ τέλος εἶδον μακρὰν εἰς τὸν ὀρίζοντα πανία. Πῶς νὰ ἐκφράσω τὴν χαρὰν των; Ὁ πλοίαρχος τοὺς παρέλαβε μετὰ πέντε ἐβδομάδας ἦσαν εἰς τὸν Ἀρχάγγελον. Ἡ σύζυγος τοῦ Χίμκοφ ἐκόντευσεν νὰ πνιγῇ· ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν νὰ τὸν ἀσπασθῇ.

— Εὐχαριστῶ, ἀγαπητὲ Λάξ, εἶπεν ὁ Μαρσέλ· θὰ ἐνθυμῶμαι πάντοτε τὴν διήγησίν σου.

XAVIER MARMIER

Μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

*Ἐπὶ συνήθεια.

ΠΕΤΡΟΣ Ο Β' ΤΗΣ ΒΡΑΣΙΛΙΑΣ¹

Κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος ὁ ναύαρχος Ἀλβάρος Καβράλ, χάσας τὸν δρόμον τοῦ πρὸς τὰς Ἰνδίας, προσήραξε κατὰ λάθος εἰς σκιερὰν καὶ ὀλοπράσινον παραλίαν, ἧς ἔλαβε κατοχὴν ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου αὐτοῦ Δὸν Ἐμμανουήλ, βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας.

Ἡ χώρα αὕτη ὠνομάσθη Βρασιλία ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀφθονοῦντος πολυτίμου ἐρυθροῦ ξύλου, τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα *βρασίλου*, ἀπαραλλάκτως ὡς ἡ χερσόνησος τοῦ Πέλοπος, Μωρέας, ἔνεκα τοῦ πληθους τῶν μωρεῶν, καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς Πρωσίας Βερολῖνον, (Behr-lin), ἥτοι Ἀρκουδόπολις, ἐκ τοῦ ἡθους τῶν πρώτων αὐτῆς οἰκιστῶν.

1. Προσεχῶς ἡ Ἑστία θὰ δημοσιεύσῃ σύντομον γεωγραφίαν τῆς Βρασιλίας. Σ. τ. Δ.

Κυριώτατος προορισμός τῆς νέας ἀποικίας ὑπῆρξεν ἐπὶ τρεῖς ὅλους αἰῶνας ν' ἀπαλλάττῃ τοὺς διαδόχους τοῦ Δὸν Ἑμμανουὴλ ἀπὸ τῆς ὀχληρᾶς ὑποχρέωσης τοῦ νὰ κανονίζωσι τὰς δαπάνας τῶν πρὸς τὰ εἰσοδήματα τῆς μικρᾶς αὐτῶν ἐπικρατείας. Μὴ ὑπαρχόντων δὲ εἰσέτι τότε οὔτε συνταγμάτων, οὔτε βουλευτικῶν ἀπαιτήσεων, οὐδὲ στρατιᾶς κηφόνων, οἱ θησαυροὶ τῆς Βρασιλίας ὑπερήρουν πρὸς χορτασμόν τοῦ τε ἀνωτάτου ἄρχοντος καὶ τῶν εὐαρίθμων αὐτοῦ εὐνοουμένων, ἄνευ ἐντελοῦς ἐρημώσεως τῆς χώρας, ἀποξηράνσεως τῶν ὑδραγωγείων, ἐμπρησμοῦ τῶν δασῶν ἢ παραχωρήσεως τῶν ἀκενώτων τοῦ τόπου ἐκείνου μεταλλείων εἰς μεταπράτας μετοχῶν.

Ἔτερον ὠφέλημα ἐκ τῆς νέας ἀποικίας ἦτο τὸ ν' ἀπαλλάττῃ τὴν μητρόπολιν ἀπὸ παντὸς κακούργου ἢ ταραξίου. Οἱ τοιοῦτοι συλλαμβανόμενοι ἄνευ φλυαρίας καὶ διατυπώσεων, περιετυλίσσοντο ὡς δέμα ἐμπορεύματος διὰ στερεῶν σχοινίων καὶ ἐστέλλοντο ἐκεῖ νὰ καλλιεργήσῃ τὴν γῆν ἢ νὰ χορτάσῃ τὰ θηρία τῶν δασῶν. Ἡ Βρασιλία ἦτο ἡ διακεκαυμένη Σιθῆρία τῶν Πορτογάλλων, ἀπαλλάττουσα αὐτοὺς τῆς μάστιγος τῆς φυγοδικίας καὶ τῆς ὑποχρέωσης νὰ συνθηκολογῶσι πρὸς τοὺς ληστές.

Ἐπειδὴ ὅμως οὐδὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτῳ ἀμιγὲς κακοῦ ἀγαθόν, ὁ ἀμύθητος πλοῦτος τῆς Βρασιλίας καὶ ἡ παρεπομένη τοῦτῳ πολυτέλεια ἔσχον τὸ πονηρὸν ἀποτέλεσμα νὰ ἐκθελύνωσι τὰ ἦθη τῶν Πορτογάλλων. Τοὺς πρὶν κατακτητὰς τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Ἀφρικῆς κατέστησεν ἡ τρυφὴ ἀνικάνους καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν νὰ ὑπερασπίσῃσιν ἐστίας. Οὕτως, ὅτε ὁ Ναπολέων Α' ἐπρότεινεν εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς νὰ μοιράσῃσιν ἀδελφικῶς ὡς πορτογάλιον τὴν Πορτογαλίαν, ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς Δὸν Ἰωάννης, ἀντὶ νὰ σύρῃ τὸ ξίφος ὑπὲρ πατρίδος, ἐνόμισε φρονιμότερον ν' ἀποθέσῃ τὴν φροντίδα ταύτην εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ νὰ μεταβῇ οἰκογενειακῶς ἐἰς τοὺς ἐκεῖ, ὅπου ἔστειλε πρότερον τοὺς ἄλλους.

Οἱ ἔρημοι βασιλεῖς Πορτογαλιῶται ὑπέμειναν ἐπὶ δεκατέσσαρα ὅλα ἔτη τὴν στέρησιν ταύτην ἀγογγύστως. Ἐπὶ τέλους ὅμως ὁ βασιλικὸς αὐτῶν πόθος κατήντησε τοιοῦτος, ὥστε, ἀφοῦ ἀπέτυχον αἱ ἱκεσίαι, ἐξεδήλωσαν δι' ἐπαναστάσεως ὅτι ἀδύνατον ἦτο αὐτοῖς ν' ἀνθέξωσιν ἐπὶ πλέον εἰς τὴν πικρίαν τοῦ χωρισμοῦ. Οὕτως ὁ Δὸν Ἰωάννης ἠναγκάσθη νὰ πλεύσῃ καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ νέου εἰς τὸν παλαιὸν κόσμον, ὑπέκων εἰς τὰς εὐχὰς καὶ τὰ ὁδοφράγματα τῶν πιστῶν αὐτοῦ ὑπηκόων.

Ἀλλ' ἂν δὲν ἔστεργον νὰ μένωσιν ἀβασίλευτοι οἱ κάτοικοι τῆς Λισαβῶνος, καὶ οἱ Βρασιλιανοὶ ἀφ' ἑτέρου συνειθίσαντες νὰ νομίζωνται ἄξιοι βασιλικῆς παρουσίας, ἐθεώρουν ἤδη ὡς ταπεινώσιν τὸ ν' ἀσπάζωνται τὴν χεῖρα ἀπλοῦ τοποτηρητοῦ. Πρωτὰν λοιπόν τινα ἐξεγεροθέντες

κάκεινοι ἐκῆρυξαν ἐαυτοὺς ἀνεξαρτήτους ὑπὸ τὸ σκήπτρον τοῦ μείναντος παρ' αὐτοῖς βασιλέως Δὸν Πέτρου τοῦ Α', ὅστις ἐδέχθη τὸ δῶρον τῶν κατὰ τῆς πατρίδος του καὶ τοῦ πατρὸς του ἐπαναστατησάντων, ἐπὶ τῷ ἄξιεπαίνῳ σκοπῷ τοῦ ν' ἀσφαλίσῃ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ὠραίας ἐκείνης χώρας, ὡς εἶπεν ἐν τῇ προσλαλιᾷ τῆς ἀποδοχῆς.

Γνωστὴ εἶναι ἡ γαλλικὴ παροιμία «*δὸς τοις τρώγῃ, τοσοῦτον ἡ ὄρεξις του αὐξάνει*». Οἱ πρῶτοι ὑποτελεῖς τῆς Πορτογαλίας, μὴ ἀρκεσθέντες εἰς τὴν ἀπόκτησιν ἀνεξαρτησίας καὶ αὐτοκράτορος, ἠθέλησαν μετ' οὐ πολὺ καὶ σύνταγμα. Παρὰχωρηθέντος δὲ τούτου, ἀπήτησαν καὶ τὴν κατὰ γράμμα ἐφαρμογὴν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἀξιώματος «*ὁ βασιλεὺς βασιλεύει καὶ δὲν κυβερνᾷ*». Τὴν δὲ τοιαύτην αἴτησιν ὑπέβαλον κατ' ἐπανάληψιν οἱ Βρασιλιανοὶ πατριῶται εἰς τὸν αὐτοκράτορα διὰ τοιοῦτου ἀγροίκου καὶ ἀναγωγίου τρόπου, ὥστε οὗτος, ἀφοῦ ἐπάλαισεν ἐπὶ δεκαετίαν κατὰ ἰῶν ἀγριανθρώπων ἐκεῖνων, ἀηδιάσας ἐπὶ τέλους τὰς φαρμακερὰς τοῦ στέμματος του ἀκάνθας, παρητήθη ἐσπέραν τινα, τὴν 7 Ἀπριλίου 1834, καὶ ἀπέπλευσε τὴν αὐτὴν νύκτα εἰς Εὐρώπην.

Ὀλίγας στιγμὰς πρὶν ἐγκαταλείψῃ τὸ Ῥίον Ἰανέιρον ὁ φεύγων αὐτοκράτωρ, εἰσελθὼν ἀκροποδητὶ εἰς κοιτῶνα τινα τῶν ἀνακτόρων, ἤσπασθη δακρύων τὸ μέτωπον κοιμωμένου πενταετοῦς παιδίου. Ὁ παῖς οὗτος ἦτο ὁ μετ' ὀλίγον ἐπισκεψόμενος ἡμᾶς ξένος, ὁ αὐτοκράτωρ Δὸν Πέτρος ὁ Β', εἰς ὃν ὀφείλει ἡ Βρασιλία τὴν σήμερον εὐδαιμονίαν τῆς καὶ ἡμεῖς τὴν ἐπισκευὴν τῶν ἐδῶν τῆς ἡμετέρας πρωτεύουσας.

*
*
*

Τὴν κοιτίδα τῶν παιδίων, ὅσα μέλλουσι νὰ δοξασθῶσιν ἀνδρωθέντα, συνειθίζουσι νὰ κοσμῶσιν οἱ βιογράφοι διὰ σημείων προμηνυόντων τὴν μέλλουσαν ἀρετὴν. Οὕτω καὶ περὶ τοῦ Δὸν Πέτρου λέγεται ὅτι ἦτο πρὶν ἀτίθασσος καὶ ζωηρὸς παῖς, προτιμῶν τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰ παιγνίδια τῆς μελέτης· ὅτε ὅμως ἔλαβε τὴν εἰδῆσιν τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, διῆλθε τὴν νύκτα ἐκείνην κλαίων πικρῶς καὶ συλλογιζόμενος ὅτι ἔμενε μόνος, καὶ παρ' οὐδενὸς ἄλλου πλὴν ἑαυτοῦ εἶχέ τι ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτῳ νὰ ἐλπίζῃ. Τὴν ἐπιούσαν τῆς ὀδυνηρᾶς ἀγρυπνίας ὁ Δὸν Πέτρος ἦτο ἥδη ἀνὴρ, καίτοι μόλις δεκαέτης τὴν ἡλικίαν. Ὡς ὁ Γαλιλαῖος δὲν ἠδύνατο νὰ ἔδῃ δονομένην λυχίαν, χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ διατί δονεῖται, καὶ μιμούμενος τὸν Σταγειρίτην ἀπεδίωκε περὶ μέσσην νύκτα τὸν ὕπνον ἐκ τῶν βλεφάρων, ἵνα μελετήσῃ περὶ τῆς φύσεως τῶν ὄντων. Πλὴν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν ἡγάπα ὁ νεανίσκος τὰς τέχνας καὶ τὴν φιλολογίαν· ταύτας ὅμως ἐθεώρει ἀπλοῦν ἐπιδόριον, ὡς παρατίθενται τὰ γλυκύ-

σματα καὶ αἱ σταφυλαὶ μετὰ τὸ εὐχυμον καὶ
θεραπευτικὸν κρέας.

Ἄξιος ἀγωγὸς τοιοῦτου παιδὸς ἦτο ὁ σεβά-
σμιος καὶ πολυμαθὴς ἐπίσκοπος Χρυσουπόλεως.
Ἄλλ' ὁ ἀκράτῃς πρὸς τὴν μελέτην ὀργασμὸς
τοῦ μαθητοῦ περιώριζε συνήθως τὰ καθήκοντα
τοῦ διδασκάλου εἰς τὴν υποχρέωσιν νὰ ἐνθυμίζῃ
αὐτῷ καθεκάστην ὅτι, πλὴν τῆς ἀποκτήσεως
γνώσεων, ὁ ζῶν ἐν τῇ χοϊκῇ τούτῳ κόσμῳ ἔχει
καὶ τρεῖς ἄλλας υποχρεώσεις, νὰ προγεύεται,
νὰ δειπνῇ καὶ νὰ κοιμᾶται.

Ἐνῷ ὁ νεαρὸς ἡγεμὼν καθίστατο καθεκάστην
ἀξιώτερος οὐ μόνον νὰ βασιλεύσῃ ἀλλὰ καὶ νὰ
κυβερνήσῃ, τὰ πράγματα τῆς αὐτοκρατορίας δὲν
ἠκολούθουν τὸν εὐθὺν δρόμον. Ὁ πληθυσμὸς τῆς
χώρας συνίστατο μέχρι τοῦ ἔτους 1830 ἐξ Εὐ-
ρωπαϊῶν ἀποίκων, γεωκτημόνων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ,
καὶ ἐξ ἐντοπίων, μαύρων καὶ μιγάδων, ἡσυχῶς
ἀσχολουμένων περὶ τὴν καλλιέργειαν καὶ τὸ ἐμ-
πόριον τῆς σακχάρως καὶ τοῦ καφέ. Μετὰ τὴν
παραχώρησιν ὅμως συντάγματος, εἰς τὰς δύο
ταύτας τάξεις φιλησύχων πολιτῶν προσετέθη
καὶ ἑτέρα, ἥτις, ἀντὶ νὰ καλλιεργῇ ἢ νὰ πωλῇ
τὸν καφέ, ἐπρωτίμῃ νὰ τὸν πίνῃ ἑτοιμον, συζη-
τοῦσα ἀπὸ πρωΐας μέχρι μεσονύκτιον περὶ τοῦ
μεγαλείου τῆς πατρίδος, τῶν δικαιωμάτων τοῦ
ἐλευθέρου πολίτου, τῆς διοικητικῆς ἀποκεντρώ-
σεως καὶ τῆς ἀνάγκης ἀδόλου τοῦ συντάγματος
ἐφαρμογῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἀγγλία φαίνεται προω-
ρισμένη νὰ χρησιμεύῃ ὡς πρότυπον εἰς τε τοῦ
ἀρχαίου καὶ τοῦ νέου κόσμου τοὺς κοινοβουλευ-
τικούς πιθήκους, οἱ θερμοὶ πατριῶται τῆς Βρα-
σιλίας ἔκριναν εὐλογον νὰ διαιεσθῶσιν κάκεινοι
εἰς τῶν καὶ οὐχόν, ἐξ ὧν ἀπήλαυσεν ὁ τό-
πος ὡς πρῶτον εὐεργέτημα ἐμφύλιον πόλεμον,
ποτίσαντα ἐπὶ πέντε συνεχῆ ἔτη δι' ἀφθόνου αἵ-
ματος τοὺς εὐδαίμονας ἐκείνους ἀγροῦς, οὓς ἔ-
βρεχε πρότερον μόνος ὁ γόνιμος ἰδρὼς τοῦ
γεωργοῦ.

Ἐν τοιαύτῃ εὐρίσκοντο τὰ πράγματα δεινώ-
σει, ὅτε μεσοῦντος τοῦ ἔτους 1840, οἱ λεγόμε-
νοι *φιλελεύθεροι* ἠπτηθέντες εἰς τὰς δῆθεν ἐκλο-
γὰς καὶ μὴ ἀνεχόμενοι νὰ βλέπωσι τοὺς κα-
λουμένους *συντηρητικούς* ἐντροφῶντας ἐπ' ἄπει-
ρον εἰς τὸν παχύχλοον λειμῶνα τοῦ προϋπολο-
γισμοῦ, ἐσκέφθησαν νὰ προσλάβωσιν ἀκούσιον σύμ-
μαχον τὸν νεαρὸν ἡγεμόνα, κηρύττοντες ἐνῆλικα
παῖδα δεκατετραετῆ. Εὐτυχῶς ὁ παῖς οὗτος ἦτο
ἡ ζῶσα ἐνσάρκωσις τοῦ ποιητικοῦ οὐνείρου τοῦ
Πετράρχου :

Frutto viril su giovanil fiore,

ῥιμος δηλ. καρπὸς ἐπὶ ἄνθους ἐαρινῷ.

* *

Τὰ ἔρια τῆς «*Εστίας*» δὲν συγχωροῦσιν ἡμῖν
οὐδὲ κἂν τρέχοντες ν' ἀφηγηθῶμεν τὰ καθέκαστα
τῆς τριακονταπενταετοῦ τοῦ Δὸν Πέτου βασι-

λείας. Ἀφίνοντες λοιπὸν τὴν χρονολογικὴν ἀφή-
γησιν, θέλομεν περιορισθῇ εἰς γενικὰς τινὰς σκέ-
ψεις, ὑφ' ὧν καταλαμβάνεται πᾶς ὁ ἐπισκοπῶν
τὸ ἔξῃς περίεργον ἐν Βρασίλια κοινωνικὸν φαι-
νόμενον, τὴν τάξιν δηλ., τὴν εὐνομίαν, τὴν ἔξω
ὑπόληψιν καὶ τὴν ὕλικήν πρόδοον στερεομένης
ἐν βραχεὶ χρόνῳ διὰ τῆς θελήσεως ἐνὸς μόνου
ἀνδρὸς ἐν χώρᾳ μαστιζομένη ὑπὸ ἐμφυλίων πο-
λέμων, κατοικοιμένη ὑπὸ μιγάδος καὶ διεσθαρ-
μένου ὄχλου, καὶ ἐγκλειοῦσῃ εἰς τὸν ὑπέρτατον
βαθμὸν ἀνεπτυγμένου πᾶν σπέρμα ἀποσυνθέσεως
καὶ καταστροφῆς.

Οἱ τερπόμενοι εἰς ἱστορικοὺς παραλληλισμοὺς
πολλὰς δύνανται νὰ εὗρωσιν ὁμοιότητας καὶ συμ-
πτώσεις ἐν ταῖς τύχαις τῆς βρασιλιανῆς αὐτοκρα-
τορίας καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδος. Ἀμφότεραι ἐ-
ξηγήθησαν ὑπὲρ ἐθνικῆς ὑπάρξεως κατὰ τὸ αὐτὸ
ἀκριβὲς ἔτος 1821. Ἀμφοτέρων τὸ ἐπιχείρημα
ἐπολεμήθη ἐν ἀρχῇ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς συμμαχίας
τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἡγεμόνων ὡς ἀποστασία κατὰ
νομίμου καθεστῶτος. Ἡ ἔπειτα ἀναγνώρισις τῶν
ἀποικίων τῆς νοτίου Ἀμερικῆς ἐχρησίμευσεν ὡς
ἐπιχείρημα εἰς τὸν Σατωβριάνδον καὶ τοὺς περὶ
αὐτὸν φιλέλληνας, ἵνα διεκδικήσωσιν ὁμοίαν λύ-
σιν ὑπὲρ τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγῶνος. Ἡ τε Βρασίλια
καὶ ἡ Ἑλλὰς, ἅμα τυχοῦσαι αὐθυπαρξίας, ἔσπευ-
σαν νὰ ζητήσωσι καὶ συνταγματικὴν συνθήκην,
οὐδόλως ἀναλογισθεῖσαι εἰς ποίαν εὐρίσκοντο
χαοτικὴν κατάστασιν καὶ ἔκλυσιν κοινωνικὴν. Τὸ
αἰτούμενον ἀπέσπασαν ἀμφοτέραι διὰ συνωμο-
σίας παρ' ἡγεμόνων ἐξίσου ἀγαπώντων τὸν τό-
πον, οἵτινες ἐζήτησαν μετ' ὀλίγον νὰ ἐξουδετε-
ρώσωσι διὰ τῶν αὐτῶν περίπου μέσων τὰ ὀλέθρια
κατὰ τὴν γνώμην των ἀποτελέσματα τοιοῦτου
ἁώρου δωρήματος. Ποτισθέντες πᾶσαν πικρίαν ἔ-
λαβον ἀμφοτέρω τὴν ἐξορίαν ὡς ἀμοιβὴν τῆς ἀ-
φοσιώσεως αὐτῶν εἰς τὴν θετὴν πατρίδα. Μέχρι
τοῦ σημείου τούτου ἡ σύγχρονος ἡμῶν ἱστορία
καὶ ἡ τῆς Βρασιλίας βαδίζουσι παραλλήλως, ἔκ-
τοτε ὅμως. . . . ὁ μὲν Ὁθων ἔφυγεν ἄπαις, ὁ δὲ
Πέτρος ὁ Α' ἀφῆκε φεύγων εἰς τοὺς Βρασιλιαν-
νοὺς Πέτρον τὸν Β'.

* *

Ὁ ὑπὸ τῶν λεγομένων φιλελευθέρων κηρυχθεὶς
ἐνῆλιξ δεκαπενταετὴς αὐτοκράτωρ εὐρέθη ἀναλα-
βὼν τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν διάκρισιν ἀληθοῦς κομ-
ματικοῦ θηριοτροφείου. Αἱ ἀντίπαλοι φατρίαὶ ἐ-
πάλαιον πρὸς ἀλλήλας δι' ἐφημερίδων, ἀγορεύσεων
ἐν ὑπαίθρῳ, συνωμοσιῶν, λιβέλλων καὶ καλπονο-
θεύσεων· οἱ δὲ ἡττώμενοι περὶ τὰς κάλπας κα-
τέφευγον τὴν ἐπιούσαν εἰς τὰ ὅπλα. Εἰς τὴν ἐ-
ρημοῦσαν ἀπὸ πενταετίας τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Με-
γαλορρίου (Rio-Grande) ἀνταρσίαν προσετέθη-
σαν κατὰ τὸ 1842 οἱ ἐν Ἀγ. Παύλῳ καὶ Μηνᾶ
σπαραγμοί. Ἡ ἀδελφοκτονία ἔληξε μετὰ τριετῆ
πόλεμον διὰ τῆς κατατροπώσεως τῶν ὁμοσπον-

διακῶν, ὧν αἱ ἀρχαὶ εἶχον στενὴν συγγένειαν πρὸς τὰς τοῦ παρισινοῦ δῆμου. Μετὰ τὴν καταστολὴν τῆς στάσεως ὁ θρίαμβος τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος ἐφαίνετο ἐπὶ τινὰ χρόνον στερεωθεὶς, ὅτε αἰφνης οἱ ἀντίπαλοι κατώρθωσαν νὰ ὑπαρπάσωσι καὶ πάλιν τὴν ἐξουσίαν. Ἐκπεσόντες αὐτῆς τῷ 1848 κατέφυγον κατὰ τὸ σύνθημα εἰς τὰ ὅπλα πρὸς ἀνάγκησιν τῶν χαρτοφυλακίων, καὶ τὸ δλημέριον αὐτῶν ἔστησαν ἐν Περναμβούκῳ, ἀνθηρὰν καὶ παχύχλοον ἐπαρχίαν, μεταβληθεῖσαν κακείνῃν εἰς σφαγεῖον. Τοιαύτη ὑπῆρξε καθ' ὅλην τὴν ἀντιβασιλείαν καὶ τὰ πρῶτα ἔτη ἀπὸ τῆς δῆθεν ἐνглиκισσεως τοῦ Δὸν Πέτρου Β' ἡ πένητος ἱστορία τῆς συνταγματικῆς παρωδίας ἐν Βρασιλίας, αἰσχροὺν φύραμα δόλου καὶ βίας, ζυμωμένον δι' αἵματος καὶ δακρύων.

Ἄλλ' ἐνῷ ἡσχημόνουν οὕτως αἱ φατρίαί, ὁ αὐτοκράτωρ ἠνδρούτο καὶ μὴ ἀρκοῦμενος νὰ βασιλεύῃ ἐπεχείρει ἤδη καὶ νὰ κυβερνᾷ.

Ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πολιτικῇ ἀξιωματὰ τινὰ λαβόντα τὴν τύχην νὰ καταστῶσι δημῶδη, τὰ ὁποῖα ἐν τούτοις, ἐὰν ἀκριβέστερον ἐξετασθῶσιν, οὐδεμίαν ἄλλην φέρουσιν ὑπὲρ αὐτῶν αὐθεντίαν πλὴν μόνῃς τῆς ἀδιαλείπτου ἀναμασῆσεως ὑπὸ σμήνους ψιττακῶν. Τοιοῦτόν τι εἶναι καὶ τὸ πολύκροτον ἀπόφθεγμα, τὸ ἐκφωνηθὲν ὑπὸ τοῦ Θιέρσου ἐν παραφορᾷ ἀντιπολιτεύσεως, «*ἐν συνταγματικῷ κράτει ὁ βασιλεὺς βασιλεύει καὶ δὲν κυβερνᾷ*». Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὑπὸ τὸ κράτος ἐξαιρετικῶν περιστάσεων τοιοῦτόν τι σύστημα κατίσχυσεν ἐν Ἀγγλίᾳ, λαβὼν τὴν ἀρχὴν ἐκ μοναδικῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ σειρᾷ βλακῶν βασιλέων. Ἄλλ' ἂν αἱ περιπέτειαί τοῦ ἀγγλικοῦ λαοῦ καὶ ἡ μακρὰ ἔξις κατέστησαν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνεπαίσθητον τὴν ἐν τῷ ῥητῷ τοῦ Θιέρσου περιεχομένην ἀντίφασιν, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ ἀντίφασις αὕτη ἔπαυσεν ὑπάρχουσα ἀναμφισβήτητος καὶ εἰς πάντα λογικὸν ἄνθρωπον καταφανής. Ἀνοίγων τις τὸ τυχὸν οἷας δῆποτε γλώσσης λεξικόν, τὸ τοῦ φιλοσόφου Littré λ.χ., τῆς λέξιν *basileus* εὐρίσκει ἐρμηνευομένην ὡς ἑξῆς: «*Βασιλεύω σημαίνει »κυβερνᾷ ἐπικράτειάν τινα, φέρων τὸν τίτλον βασιλέως, βασιλίσσης, αὐτοκράτορος, πρίγκηπος ἢ ἄλλον τοιοῦτον.*» Κατὰ τοὺς ὁπαδοὺς λοιπὸν τοῦ ἀνωτέρω ἀποφθεγματος δικαιοῦμεθα μετ' ἴσης λογικῆς νὰ εἰπώμεν ὅτι ἐν συνταγματικῷ κράτει ὁ βασιλεὺς *κυβερνᾷ* καὶ δὲν *κυβερνᾷ*, ἢ, ἀφίνοντες τὰς λέξεις, νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι, ἐπειδὴ ἐξαιρετικὸν τι τέρας ἔτυχε βιώσιμον ἐν Ἀγγλίᾳ, τὸ τέρας τοῦτο δύναται ἐν πάσῃ χώρᾳ νὰ ἐγκλιματισθῇ καὶ ὑπὸ πάντα οὐρανὸν νὰ εὐδοκιμήσῃ. Ἄλλ' ὁ Δὸν Πέτρος ἡγάπα τὴν λογικὴν καὶ τοὺς ὑπηκόους του καὶ ἀπεστρέφετο τοὺς πιθήκους.

Πρὸς σωφρονισμόν τῶν πιθήκων τούτων δὲν ἔκρινεν ἀναγκαῖον οὔτε εἰς ἔκνομα μέτρα νὰ καταφύγῃ οὔτε καὶ τὰς βασιλικὰς αὐτοῦ προνομίας

νὰ μεταχειρισθῇ κατακόρως ἐναντίον αὐτῶν. Ἡ θέσις αὐτοῦ ἀπέναντι τῶν ἀσχημονούντων κομμάτων πολὺ ὁμοιάζει τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀγ. Βασιλείου περιγραφείσαν τοῦ χριστιανοῦ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνικῶν. Ὅδηγὸν ἔχων μόνην τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ συνείδησιν, ἔστατο ὑψηλὰ ἀκίνητος πρὸς πᾶσαν *factasiam* καὶ *epaphnē*. Μετ' οὐδεμιᾶς συνεμάχει φατρίας θηρεύων αὐξήσιν βασιλικῆς ἰσχύος καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδεμιᾶς εὐρέθη ποτε ἔχων συμφέρον νὰ κρύψῃ τὰ αἴσχη ὑπὸ τὰς πτυχὰς τῆς βασιλικῆς πορφύρας. Ἀνὰ μέσον αὐτοῦ καὶ ὑπουργοῦ, ἔστω καὶ πλειοψηφοῦντος, ὅστις ἐτόλμα νὰ ὑποβάλλῃ αἴσχη εἰς τὴν βασιλικὴν ὑπογραφὴν, καθίστα διαιτητὴν τὸν λαόν του, ἔχων ἀείποτε κατὰ νοῦν τὸ λόγιον τοῦ γάλλου ποιητοῦ «*ὅτι ὁλόκληρον ἔθνος ὁμοῦ λαμβανόμενον εἶναι τίμιος ἄνθρωπος*». Οἱ οὕτως ἀσπλάγχυνος εἰς τὸ βῆμα τῆς κοινῆς γνώμης συρόμενοι φατριάρχαι ἐσφάδαζον καὶ ἐλύσσων ὡς δαίμονες δι' ἀγιάσματος βαντισθέντες, ἐσυκοφάντουσαν πίπτοντες τὸν ἡγεμόνα, ἐκρήμνιζον ἐν τῇ Βουλῇ διὰ συνασπισμῶν τοὺς διαδόχους, ὕφαινον ἐν τῷ σκότει συνωμοσίας ἢ διήγειρον ἐν ταῖς ἐπαρχίαις στάσεις κατὰ τυράννου, μὴ στέργοντος νὰ μεταβληθῇ εἰς μηχανικὸν ὑπογράφεα τῶν ὑποβαλλομένων αὐτῷ πρὸς λήστευσιν τοῦ λαοῦ χάριν τῆς σπείρας τῶν διαταγμάτων. Ὅκτῳ ὁλόκληρα ἔτη διήρκεσεν ἡ τοιαύτη πάλη, καθ' ἣν μόνον ὅπλον μετεχειρίσθη ὁ αὐτοκράτωρ τὴν ἀρνησιν εἰς πάντας ἄνευ διακρίσεως κόμματος ἢ προσώπου τῆς κυρώσεως παντὸς μέτρου, προφανῶς ἐπιζημιῶν εἰς τοὺς ὑπηκόους, καὶ τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὴν κοινὴν γνώμην. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην πυκναὶ διεδέχοντο ἀλλήλους αἱ πτώσεις κυβερνήσεων, τῶν Βουλῶν αἱ διαλύσεις καὶ αἱ κατὰ *casus* τῶν ἐκστρατειῶν. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ἐπέλαμψεν ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ πανταχοῦ ὑπάρχουσα πλειοψηφία τῶν ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς τάξεως ἀποζώντων ἀπέστρεψε μετὰ βδελυγμίας τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν φατριαστικῶν ὀργίων. Ἡ ἐν Περναμβούκῳ στάσις ὑπῆρξε τὸ κύκνειον ἄσμα τοῦ θνήσκοντος φατριασμοῦ κατασταλείσης δὲ αὐτῆς, ἀνιδρύετο τὴν ἐπιούσαν ἐν τῷ ἀκυβερνήτῳ ἐκείνῳ τόπῳ κυβερνήσις ἐκ τιμίων ἀνθρώπων, διαρκέσασα δεκατέσσαρα ὅλα ἔτη καὶ μεταβαλοῦσα εἰς ἀνθηρὸν καὶ εὐνομούμενον κράτος τὸ πρὶν πανδαιμόνιον τῶν κομμάτων. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι τὸ τοιοῦτον κατόρθωμα οὐδόλως ἐμπόδισε τοὺς ζηλωτὰς τῆς ἀγγλικῆς ἐκμηδενίσεως τοῦ στέμματος νὰ ὀνομάσωσι τὴν ἀκρίβητον μέριμναν καὶ διηκενῆ ἐργασίαν τοῦ ἡγεμόνος ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων του ἀντισυνταγματικῶν σφετερισμῶν προνομίου, ἀνήκοντος εἰς μόνον τὸ ὑπουργεῖον καὶ τὴν πλειοψηφίαν τοῦ κοινοβουλίου. Πρέπει ὅμως καὶ νὰ σημειώσωμεν ὅτι, ἂν τοιοῦτον σύστημα παρεδέχετο ὁ Δὸν Πέτρος ἐν Βρασιλίας, ὁδηγὸς τῆς πορείας του ἔπρεπε νὰ ᾔται ὁ ἔ-

ξῆς συλλογισμός: «Ἀφοῦ οἱ ὑπῆκοοί μου εἶναι ἀ-
» γέλη μὴ γινώσκουσα νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ψήφον
» τῆς, συνταγματικόν μου καθήκον εἶναι νὰ πα-
» ραδώσω αὐτὴν ἀνυπεράσπιστον εἰς τοὺς κομμα-
» τικοὺς λύκους.»

Στερεωθεὶς τῆς τάξεως, ὁ αὐτοκράτωρ ἐστρε-
ψεν ἅπασαν αὐτοῦ τὴν δραστηριότητα εἰς τὴν ἀ-
νάπτυξιν τῶν ἀνεξαντλήτων πόρων τῆς αὐτο-
κρατορίας, ὧν τὸ πλεῖστον μέρος ἔμενεν ἄχρη-
στον ἕνεκα τῆς παντελοῦς σχεδὸν ἐλλείψεως ὁ-
δῶν καὶ διαπορμεύσεως. Ἡ ἐγγύησις τόκου ἐ-
πτὰ τοῖς ἑκατὸν ἤρκεσεν ἵνα καλυφθῇ ἐν βραχεὶ
χρόνῳ ἡ ἀπέραντος ἐκείνη χώρα διὰ δικτύου σι-
δηροδρόμων, καὶ συνδεθῇ μετὰ τῆς Εὐρώπης δι'
ἀτμοπλοικῆς ἐταιρίας, ἐνῶ στολίσκοι ἐλαφρο-
τέρων σκαφῶν ἐσχιζον τὰ ὕδατα τῶν Ἀμαζώνων,
τοῦ Μαδεΐρου καὶ τοῦ Μεγαλορρίου. Ἀρμεσον εὐε-
γέτημα τῆς ἀρτισυστάτου συγκοινωνίας ὑπῆρξεν
ὁ ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν πενταπλασιασμός
τῶν δημοσίων προσόδων. Οἱ πρὶν νωθροὶ Βρασι-
λιῶται κατελήφθησαν ὑπὸ πυρετώδους πρὸς τὴν
ἐργασίαν, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸν συνεταιρισμὸν
ὀργανισμοῦ, πολὺ ὁμοιάζοντος τὸν πρὸ τριετίας κα-
ταλαβόντα καὶ τὰς Ἀθήνας. Τὰ ἀποτελέσματα
ὅμως αὐτοῦ ὑπῆρξαν ἐκεῖ πολὺ διάφορα τῶν
παρ' ἡμῖν. Δὲν ἐννοῶ βεβαίως διὰ τούτου ὅτι, ἐν
τῷ πληθεὶ τῶν συστηθεισῶν τότε ἐταιριῶν, δὲν
ὑπῆρχον καὶ ἐν Ῥίῳ Ἰανέτρω ὀλίγαι τινες ὁμοιά-
ζουσαι τὰς Ἀθηναϊκὰς· ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδρυσάντων
τὰς τοιαύτας πολλοὶ μὲν ἐφιλοξενήθησαν εἰς τὰς
φυλακὰς, οὐδεὶς δὲ ἐφάνη εἰς τὰς αἰθούσας τῶν
ἀνακτόρων τοῦ Χριστοδάν ἐπιδεικνύων τὸν ἀ-
στέρα τοῦ Νοτίου Σταυροῦ. Ὁ Ἀδὸν Πέτρος, ὡφε-
λούμενος ἐκ τῆς πείρας τῶν ἀλλαγῶν συμβάντων,
καλῶς ἐγινώριζεν ὅτι τοῦ κερδοσκοπικοῦ βέβηματος
πρέπει ἐν κρατεῖ ἀρτισυστάτῳ νὰ ἐπισκοπῇται
ἡ διεύθυνσις καὶ νὰ ὀχυρόνυνται αἱ ὄχθαι, ἵνα
μὴ μεταβληθῇ εἰς χεῖμαρρον ἐρημώσεως, ὡς συ-
νέβη παρ' ἡμῖν.

Ἐνῶ τὸ πρὶν ἐνδιαίτημα τῶν κηφόνων μετε-
βάλλετο εἰς ἄκονον κυψέλην μελισσῶν, ὁ αὐτο-
κράτωρ, ἀπαλαχθεὶς τῶν πολιτικῶν περισπα-
σμῶν, περιήρχετο τὴν Βρασιλίαν, ἵνα ἰδίῳις ὁμ-
μασιν ἐξετάσῃ τίνι τρόπῳ ἐδιοίκουν οἱ κύριοι νο-
μάρχαι τὰς ἐπαρχίας. Ὁ ἐνθουσιασμός μεθ' οὗ
ὁ λαὸς ὑπεδέχετο τὸν λυτρώσαντα αὐτὸν ἀπὸ
τῶν δυνάμεων τοῦ φατριασμοῦ καὶ δοτῆρα εἰ-
ρήνης καὶ εὐνομίας ἦτο ὄντως ἀπερίγραπτος.
Τὴν διάβασιν αὐτοῦ μετέβαλλε πανταχοῦ, ἄ-
νευ τοῦ ἐλαχίστου ἀστυνομικοῦ προγράμματος,
ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ εἰς θριαμβευτικὴν πορείαν.
Ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ ὀλίγιστον ἐδαπάνη χρόνον
εἰς παρατάξεις, σταθμούς ὑπὸ ἀψίδας καὶ προσ-
λαλιῶν ἀνταλλαγὰς. Ἐχὼν σημειωματάριον ἀνὰ
χεῖρας συνέλεγεν ἀκριβῶς περὶ πάντων πληρο-
φορίας, ἐξήταζε σχέδια ἐπαρχιακῶν βελτιώσεων
ἢ ἡκροῶτο παράπονα ἀδικηθέντων· καθότι πρῶ-

τιστον αὐτοῦ μέλημα ὑπῆρξεν αἰέποτε ἡ ἐν τῷ
κράτει του ἄμεμπτος ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης
καὶ ἐθεώρει ἑαυτὸν ὑπεύθυνον διὰ πᾶσαν ὑπὸ
ὑπαλλήλου, οὗ ὑπέγραψε τὸν διορισμὸν, γενο-
μένην κατάχρησιν ἢ ἀδικίαν. Πολλάκις ἀναγι-
νώσκοντες εἰς τὰς ἡμετέρας ἐφημερίδας τὰ ἐν
Μεσσηνίᾳ ἄθλα τῶν ἐνόρκων, μαρτύρων, παρέ-
δρων καὶ ὑπουργικῶν φυγοδίκων, τερπόμεθα ἀ-
ναλογιζόμενοι ὁποῖαν σωτήριον ἐπιρροὴν ἤθελεν
ἀσκήσει μία μόνη εἰς τὰ κομματικά ἐκεῖνα κα-
ταγῶγια μετὰ μάστιγος ἐμφάνις τοιοῦτου ἀ-
δεκάστου κριτοῦ.¹

Ἡ ἀνέφελος αὕτη εὐημερία, ἡ ἀπὸ δέκα ἡδὴ
ἐτῶν διαρκούσα, ἐταράχθη αἰφνης τῷ 1862 ὑπὸ
τοῦ πρόσθετος τῆς Ἀγγλίας, αὐθαίρετως ἀπαι-
τούντος ἀποζημιώσιν ἐξακισχιλίων λιρῶν, πολὺ
ὁμοιάζουσαν τὴν παρ' ἡμῶν ὑπὲρ τοῦ Πασιφίκου
ἀπαιτηθεῖσαν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν μέσων εἰσπρατ-
τομένην, ἥτοι διὰ διαταγῆς εἰς τὸν ναύαρχον
τῆς εἰς τὰ νότια ὕδατα ἀγγλικῆς μοίρας νὰ
καταλαμβάνῃ βρασιλικὰ πλοῖα μέχρις ἐξοφλή-
σεως τοῦ ἄνω ποσοῦ. Ἡ ἀπαίτησις ἦτο τοσοῦ-
τον προφανῶς ἀδίκος καὶ τῆς εἰσπράξεως ὁ τρό-
πος αὐθαίρετος καὶ ἀγροῖκος, ὥστε ὁλόκληρος
τῆς πρωτευούσης ὁ πληθυσμός, ὑπὸ ἀδιηγίτου
καταληφθεὶς ὀργῆς, συνέβρευσεν ἀθρόος μετὰ
σημαῖων ὑπὸ τὰ ἀνάκτορα, προσφέρων εἰς τὸν
ἡγεμόνα τὴν περιουσίαν καὶ τὸ αἷμά του πρὸς
ἐκδίκησιν τῆς γενομένης ὕβρεως. Ἀλλὰ τὰ ἀπέ-
ραντα τῆς Βρασιλίας παράλια οὐδὲν ὑπῆρχε
τότε νὰ ὑπερασπίσῃ ἀξιόμαχον πλοῖον, τὴν δὲ
εὐθύνην καταστροφῆς βεβαίως οὐδεμία ἡδύνατο
κυβέρνησις ν' ἀναλάβῃ. Ὁ αὐτοκράτωρ ἠναγκά-
σθη νὰ ὑποκύψῃ, διὰ τοῦ τρόπου ὅμως τῆς ὑ-
ποχωρήσεως κατήγαγεν ἀληθῆ θρίαμβον παρὰ
τῇ κοινῇ γνώμῃ, διατάξας τὸν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀντι-
πρόσωπον αὐτοῦ νὰ ῥίψῃ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ
Ἀγγλοῦ ὑπουργοῦ ἐξακισχιλίας λίρας καὶ νὰ
καταλίπῃ αὐθημερὸν τὸ Λονδίνον.

Τὴν ἐπιούσαν τῆς ἀδόξου ταύτης ἀγγλικῆς
νίκης, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς Βρα-
σιλίας μία ἀντήχει ὁμόφωνος κραυγὴ· «Ἀπό-
κτησαι στόλου δι' ἐθνικῆς συνεισφορᾶς» καὶ
αὐθημερὸν συνεστήθησαν ἐπιτροπαὶ πρὸς εἴσπρα-
ξιν ἐράνων. Ἡ αὐτοκρατορία εἶχε πρόσθετον δια-
κοσίῳ ἐκατομμυρίῳ φράγκων, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ
ἐπιχορήγησιν μόνον δύο. Ἐκ ταύτης ἔσπευσε νὰ
προσφέρῃ τὸ πέμπτον, ἥτοι τεσσαρακοντάκις
μυρία φρ. ἐτησίως καὶ διαρκῶς ὑπὲρ τοῦ στόλου.
Τὸ βασιλικὸν παράδειγμα ἐμιμήθησαν ἡλεκτρι-
σθέντες οἱ αὐλικοὶ, οἱ ὑπάλληλοι πάσης τάξεως
καὶ ἀξιωματικοὶ παντὸς βαθμοῦ, νομίζοντες ὅτι
εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος πρέπει πρῶτοι νὰ
συνεισφέρωσιν οἱ ἐκ τοῦ ταμείου αὐτῆς ἀποζών-

1. Ἡ ὑπόληψις τοῦ Πέτρου Β' ἐπὶ εὐθυκρισίᾳ εἶναι τοιαύτη,
ὥστε ἐξελέγη παρὰ τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν ὡς διαιτη-
τῆς κατὰ τὴν πολέμοτον περὶ Ἀλὰβὰμα διαφορᾶν.

τες. Τῶν πλουσίων πολιτῶν αἱ συνεισφοραὶ ὑπῆρξαν ὄντως μυθῶδεις, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ πενέστεροι ἡμιλλῶντο ν' ἀναδείξωσιν ὅτι ἡ κακοπάθεια καὶ αἱ στέρσεις δὲν ἐμάραναν εἰς τὰ στήθη των τὸν πατριωτισμὸν. Ἐν τούτοις ὁ αὐτοκράτωρ ἐπεσκεπτετο καθημερινῶς τὰ ναυπηγεῖα, τὰ δ-πλοστάσια, τοὺς λιμένας καὶ τοὺς νεωσοίκους, ἐκπλήσων διὰ τῆς ποικιλίας καὶ τῆς εἰδικότητος τῶν γνώσεών του ἐκάστου κλάδου τοὺς μηχανικοὺς, τὰς δὲ ἐσπέρας ἐδαπάνα ἐξελέγχων τὴν διαχείρισιν τοῦ καθ' ἐκάστην ὀγκουμένου πατριωτικοῦ ἐράνου. Μετ' ὀλίγον εἰς τοὺς ὅρμους τῆς χθὲς ἀόπλου Βρασιλίας ἐσάλειον ἐξήκοντα ἀτμοκίνητα σκάφη, ἐν οἷς εἴκοσι θωρακωτά. Ὅτε δὲ ἐκ τοῦ στόλου τούτου, τοῦ διὰ τῆς βασιλικῆς πρωτοβουλίας καὶ δωρεᾶς κατὰ μέγα μέρος ναυπηγηθέντος, ἡ εὐγνώμων Βρασιλία ἠθέλησε ν' ἀποσπάσῃ ἐν μόνον πλοῖον, ἵνα προσφέρῃ αὐτὸ εἰς τὸν ἀποδημοῦντα αὐτῆς αὐτοκράτορα ὡς θαλαμηγόν, ὃ δὸν Πέτρος ἀπεποιήθη θεωρήσας ἄσκοπον τὴν δαπάνην καὶ ἀπῆλθεν εἰς Εὐρώπην λαθὼν παρ' ἀτμοπλοικῆς ἐταιρίας εἰσιτήριον ὡς ἀπλοῦς ἐπιβάτης. Πιγεύομεν δὲ ὅτι, μετὰ τοιοῦτον βασιλικὸν παράδειγμα, οὐδεὶς ἐν Βρασιλίᾳ ὑπουργὸς ἐτόλμησε νὰ ἐκπέμψῃ εἰς περιοδεῖαν τὰ τέκνα ἢ τοὺς κηφῆνάς του διὰ δημοσίων ἀνθοράκων.

Ὁ ἀρτιγέννητος στόλος ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ δεχθῇ τὸ βάπτισμα τοῦ πυρός, πλεῶν πρὸς σωφρονισμὸν τοῦ θηριώδους Προέδρου τῆς Παραγουάης. Μὴ δυνάμενοι ἐν τῇ συνοπτικῇ ἡμῶν ἀφηγήσει ν' ἀκολουθῶμεν τὰ πλοῖα καὶ τὰ τάγματα τοῦ δὸν Πέτρου εἰς τὴν ὀκταετῇ ταύτῃ ἐκστρατεῖαν, τὴν ἀπολήξασαν διὰ τῆς ἐξοντώσεως τοῦ δημοκρατικοῦ τυράννου, περιοριζόμεθα εἰς μίαν μόνην ἐξ αὐτῆς ἀπορρέουσαν παρατήρησιν, ὅτι ἂν ἡγήθευε πρὶν ἡ παροιμία «*Si vis pacem, para bellum*,» οὐχ ἦττον ἀληθεύει σήμερον ὅτι τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης εἶναι ἡ ἀρίστη πρὸς πόλεμον προπαρασκευή. Τὰ τρόπαια τῶν Βρασιλιανῶν ὀφείλονται μὲν καὶ εἰς τὴν καρτερίαν τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν διὰ τιμίας διαχειρήσεως δεκαπλασιασθεῖσαν πρόσδοτον τῶν τελωνείων τῆς πρωτευούσης, ἥτις ἐπὶ δικτῶ κατὰ συνέχειαν ἔτη παρῆχεν ἀνθράκας εἰς τὰ πλοῖα, σφαίρας εἰς τὰ πυροβόλα καὶ ἄρτον εἰς τὸν στρατιώτην. Ἄν τὸ πάλοι ὁ πόλεμος ἦτο σύγκρουσις ὄγκων σιδήρου καὶ ἀνθρωπίνης σαρκὸς, σήμερον κατέστη σύγκρουσις πρὸ πάντων ὄγκων χρυσίου, καθ' ἣν ἤθελεν ἡττηθῇ πιθανῶς ἡ Βρασιλία, ἂν ἀπεδύετο εἰς τὸν ἀγῶνα, ὅτε ὀλόκληρος αὐτῆς ὁ προϋπολογισμὸς μόλις ἐξήρκει εἰς τοὺς φατριαρχὰς πρὸς ἀγορὰν ἡμεροβίου πλειονοψηφίας.

Ἀπαλλάξας τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ ἀπὸ παντὸς ἐξωτερικοῦ ἢ ἐμφυλίου κινδύνου, ὁ αὐτοκράτωρ ἡδυνήθη ἔκτοτε ν' ἀσχοληθῇ ἀπερισπάστως

πρὸς μεταβολὴν τοῦ κράτους του εἰς πρότυπον βασιλείου ἐν τῇ Ἀύσει. Κατήργησε τὴν δουλεμπορίαν, τὸ χειροφίλημα καὶ τὰς σωματικὰς ποινάς. Διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος ἐματαίωσε τὰς καλπονοθεύσεις, τὰς δὲ ἐπεμβάσεις κατῴρθησε νὰ περιστείλῃ διὰ νόμου, ἀπαγορεύοντος τὴν παροχὴν οἰουδήποτε διορισμοῦ εἰς ὑποψήριον ἢ εἰς βουλευτὴν ἐξ μῆνας πρὸ τῶν ἐκλογῶν καὶ ἰσαριθμούς μετὰ ταύτας. Ἄν δὲ καὶ αἱ προφυλάξεις αὗται φανῶσιν αὐτῷ ἀνεπαρκεῖς κατὰ τοῦ φατριασμοῦ, ὃ δὸν Πέτρος προτίθεται ν' ἀποταθῇ θαρρόντως εἰς τοὺς ὑπηκόους του, ζητῶν ἔτι ριζικωτέρας τοῦ συντάγματος μεταρρυθμίσεις, διότι θεωρεῖ κίνδυνον καὶ μόλυσμα τῆς πολιτείας τὴν ὑπαρξίν εἰκονικῶν νόμων, οὐδένα ἄλλον ἐχόντων προορισμὸν εἰμὴ μόνον νὰ νοθεύονται καθ' ἐκάστην.

Ὁ λάτρις πάσης ἐπιστήμης ἡγεμὼν ἐπόμενον ἦτο ν' ἀναδειχθῇ ἐνθερμος τῆς παιδείας προστάτης. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο προτιμήσας τῆς ἐπιδείξεως τὴν οὐσίαν ἐνόησεν ὅτι ἐν κράτει συνταγματικῷ, ὅπου ἕκαστος πολίτης μετέχει διὰ τῆς ψήφου του τῆς πολιτείας, πρωτίστη παρίστατο ἀνάγκη νὰ ἡξεύρῃ ὁ μέτοχος οὗτος ν' ἀναγινώσκῃ, ἵνα μὴ ἡ ψήφος αὕτη ἀποβῇ ξυράφιον εἰς χεῖρας πιθήκου. Πάσας λοιπὸν τὰς προσπαθείας ἐνέτεινεν εἰς ἐνθάρρυνσιν καὶ ἐπέκτασιν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὑπὲρ ἧς τοιαῦτα ἀνήγειρεν ἀπέραντα μεγαλοπρεπῆ σχολεῖα καὶ τοιαύτην ὥρισε λεόντειον μερίδα ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς παιδείας, ὥστε παρέσχεεν ἀφορμὴν πατριωτικῆς φλυαρίας εἰς τοὺς οἰκονομολόγους τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως κατέβαλλεν οὐχὶ ἐλάσσονας προσπάθειας, ἵνα τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν περιστείλῃ ἐντὸς εὐλόγων ὁρίων. Πρὸς τοῦτο ἤρκεσεν ἡ δικαία αὐτοῦ ἀπαίτησις μείζονος αὐστηρότητος καὶ εἰλικρινείας κατὰ τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις, αἵτινες ἐπὶ τῆς παντοκρατορίας τῶν κομμμάτων εἶχον καταντήσῃ οὐχ ἦττον τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν εἰκονικαί. Ἐκ τῆς εὐκολίας ταύτης ὠφελοῦμενοι, ἄφινον τὸ ἄροτρον ἵνα συρρέουσιν εἰς τὰς σχολὰς τοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ἱατρικῆς στίφη φυγοπόνων, πρὸς ἀπόλαυσιν πτυχίου, χρησιμεύοντος αὐτοῖς, ὡς τὸ δίπλωμα εἰς τὰ καταδρομικὰ πλοῖα, πρὸς λήστευσιν τῶν πολιτῶν ἢ ἀπαίτησιν ἄρτου παρὰ τῆς φατρίας. Ἡ μεταρρύθμισις αὕτη προὔκალεσε θορυβώδεις διαδηλώσεις ὑπ' αὐτὰ τὰ παράθυρα τῶν ἀνακτόρων. Ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ ἔμεινεν ἀκράδαντος, φρονῶν ὅτι οὐδεμίαν ἔχει ἡ πολιτεία ὑποχρέωσιν ν' ἀπολύῃ ἀνὰ πᾶν ἔτος κατὰ τῆς κοινωνίας πτυχιούχον ἀγέλην ἀνορθογράφων θεσιθηρῶν· ἡ δὲ αὐστηρότης δὲν περιορίσθη εἰς μόνους τοὺς φοιτητάς. Πρὶν ὑπογραφῇ οἰουδήποτε κατηχητοῦ ὁ διορισμὸς, παρακαλεῖται ὁ ὑποψήφιος νὰ τιμῇσιν τὸν αὐτοκράτορα δι' ἐπισκέψεως ἡμισείας ὥρας· λέ-

γεται δέ, ὅτι οἱ πλείστοι υπερβαίνουν ὠχρίων-
τες τὴν φιλίαν τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου σπουδαστη-
ρίου. Ταῦτα γράφοντες κάλλιστα γνωρίζομεν
ὅτι τὸ συζητεῖν «*de omni re scibili*», ἤτοι ἡ
πανδαημοσύνη εἶναι χίμαιρα μεσαιωνική, ὃ δὲ
Δὸν Πέτρος, ὅσον σοφὸς καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ἀδύνα-
τον εἶναι ὅλα νὰ τὰ γνωρίζῃ. Οὐχ ἥττον ὁμως
πιστεύομεν ὅτι διὰ τῶν ὁπῶν τοιοῦτου κοσκίνου
δυσκόλως ἤθελον περάσει οἱ παρ' ἡμῖν ἀπὸ πα-
νεπιστημιακῆς ἑδρας διδάσκοντες ὅτι «σκοπὸς
τῶν ἀεροστάτων εἶναι ἡ ἐγγυτέρω ἐξέτασις τῶν
ἀστέρων.»

Εἰς τοὺς ἀποροῦντας πῶς δύναται εἰς μόνος
ἄνθρωπος εἰς τόσας φροντίδας νὰ ἐπαρκῇ, ἡ
ἀπάντησις εἶναι ἀπλουστάτη. Ὁ αὐτοκράτωρ
ἐγείρεται καθεκάστην ἡμα τῇ αὐγῇ· ἐπειδὴ
δὲ ἀνισότης ἡμερῶν δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ εὐδαίμονι
ἐκείνῃ χώρᾳ, ἡ ἔγερσις αὐτοῦ συμπίπτει τακτι-
κῶς τὴν ἔκτην ὥραν, ἀπὸ ταύτης δὲ μέχρι τῆς
κατὰ τὸ μεσονύκτιον κατακλίσεως μεσολαβοῦ-
σιν ὥραι δεκαοκτὼ, τὰς ὁποίας ὁ Δὸν Πέτρος
δαπανᾷ ἐργαζόμενος καὶ διασκεδάζων. Ἀλλ' αἱ
ὥραι τῆς διασκεδάσεως, δαπανώμεναι εἰς περι-
πάτους εἰς τὰ ὀχυρώματα, ἐπισκέψεις βιομη-
χανικῶν καταστημάτων, ἐμφανίσεις εἰς τοὺς συλ-
λόγους καὶ τὰ σχολεῖα καὶ συνδιαλέξεις ἐν αἰ-
θοῦσῃ χοροῦ μετὰ ξένων ἢ αὐτοχθόνων σοφῶν,
οὔτε διὰ τὸν αὐτοκράτορα οὔτε διὰ τοὺς ὑπη-
κόους αὐτοῦ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀπολε-
σθεῖσαι. Τὸ τοιοῦτον σύστημα ἐνθυμίζει τὸν ἐν
ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ Λόρδου Chesterfield πρὸς
τὸν υἱόν του ὀρίσμὸν τῆς διασκεδάσεως· «Ἡ δια-
σκεδάσις λογικοῦ ὄντος δὲν συνίσταται εἰς τὴν
ἀποχὴν ἀπὸ πάσης ἀσχολίας, ἀλλ' εἰς τὴν
μετάβασιν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην.»

Τὸν τοιοῦτον ὄντα καὶ τοιαῦτα κατορθώσαν-
τα βρασιλιανὸν ἡγεμόνα ἐνησημενίσθησαν οἱ βιο-
γράφοι, ἐξετάζοντες ἕκαστος αὐτὸν ἀπὸ διαφό-
ρου ἀπόψεως, νὰ παραβάλλωσι πρὸς πλείστους
πολὺ ἀλλήλων διαφέροντας μονάρχας τῆς ἀρχαιό-
τητος. Οἱ μὲν πρὸς τὸν Οὐεσπασιανὸν, διότι ὡς
ἐκεῖνος ἐπούλωσε τὰς πληγὰς τῆς πατρίδος, οἱ
δὲ πρὸς τὸν Τίτον διὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς καρ-
δίας, ἄλλοι πρὸς τὸν Αὐγουστον διὰ τὴν πρὸς
τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀγάπην. Ἀλλ'
ἡμεῖς δὲν ἀγαπῶμεν τὰς τοιαύτας συγκρίσεις,
εὐρίσκοντες πάντα τοιοῦτον, ἔστω καὶ δίκαιον,
παραλληλισμὸν, ζῶντος ἀνδρὸς πρὸς Ἑλληνα
ἢ Ῥωμαῖον, ἀπόζοντα σχολαστικότητος ἢ ὀρέ-
ξεως παρασήμευ. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ καταφύγωμεν
πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ ἐνδόξου ἡμῶν ξένου εἰς κλασ-
σικὰς ἀναμνήσεις, προτιμῶμεν νὰ παραχωρήσω-
μεν τὸν λόγον εἰς τὴν εὐγλωττίαν τῶν γεγονό-
των καὶ τῶν ἀριθμῶν.

Ὅτε ἀνέβη ὁ Δὸν Πέτρος ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἡ
Βρασιλία εἶχε πρόσοδον τεσσαράκοντα ἑκατομ-
μυρίων, σήμερον δὲ διακοσίων. Τῷ 1831 μὴ

ὑπάρχοντος οὐδὲ πῆχεως ἀμαξιτῆς ὁδοῦ, μό-
νον μέσον συγκοινωνίας ὑπῆρχεν ἡ ῥάχις τοῦ
ἡμῖνου· σήμερον δολοκλήρος ἡ χώρα διασχίζε-
ται ὑπὸ ἀμαξιτῶν λεωφόρων καὶ ὁ συριγμός τοῦ
ἀτμοῦ ἀντηχεῖ εἰς τὰς ἐρημίας ὅπου χθὲς ἀν-
τήχει μόνος ὁ τοῦ ψιττακοῦ καὶ τοῦ κροταλίου.
ὑπὸ τὴν ἔμποιν τῆς βιομηχανίας, τοῦ ἐμπο-
ρίου, τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, τῆς παιδείας καὶ
τῆς εὐημερίας ἡ ἀρτιγέννητος Βρασιλιανὴ αὐτο-
κρατορία ἐλαττοῦται μόνων τῶν Ἠνωμένων Πολι-
τειῶν, τῶν πρεσβυτέρων αὐτῆς κατὰ ἡμῖς αἰῶνα,
καὶ σπεύδει νὰ τὰς φθάσῃ. Τὴν ὁδὸν ταύτην πρὸς
τὴν πρόσοδον διήνυσεν ἡ Βρασιλία καὶ ἔφθασεν ἐ-
κεῖ ὅπου σήμερον εἶναι, κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς
χρονικὴν περίοδον καθ' ἣν καὶ οἱ Ἑλληνας ἡμεῖς,
ἀναχωρήσαντες ἐκ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἐφθάσα-
μεν ὅπου σήμερον εὐρισκόμεθα. Ἐκθέσαντες ἤδη
ἀνωτέρω κατὰ πόσον αἱ πολιτικαὶ περιπέ-
ται, δι' ὧν διήλθον ταυτοχρόνως σχεδὸν τὰ δύο
ἔθνη ὁμοιάζουσι πρὸς ἀλλήλας, διαφέρουσαι μό-
νον κατὰ τὴν λύσιν, μένει ἡμῖν μόνον νὰ προσθέ-
σωμεν ὅτι ὁ μιγὰς τῆς Βρασιλίας πληθυσμὸς εἶναι
ἀσυγκρίτως τοῦ τῆς Ἑλλάδος χείρων, πολὺ δὲ τῶν
ἡμετέρων ἀγριώτεροι οἱ κομματάρχαι, τέσσαρας
κατὰ σειρὰν ἐγείραντες αἰματηρὰς ἐπαναστάσεις,
τὰς ὁποίας διεδέχθη ἐξωτερικὸς πόλεμος ὀκτὼ
διαρκέσας ἔτη. Ἀλλὰ πάσας τὰς πληγὰς ἤρ-
κεσε νὰ ἐπουλώσῃ ὁ ἅγιος ἰδρώς τοῦ γεωργοῦ,
ἡμα κατάρθρωσεν ὁ αὐτοκράτωρ ν' ἀσφαλίσῃ τὸ
προῖόν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν δυνάμεων τοῦ βδελυροῦ κη-
φῆνος. Ἡ ἐξασφάλις αὕτη ἀποτελεῖ καθ' ἡμᾶς
τὸν κάλλιστον τοῦ στέμματος τοῦ Δὸν Πέτρου
μαργαρίτην. Τὴν Βρασιλίαν ἔσωσε καὶ ἐδόξασεν ὁ
καφεὶς, ὡς ἡδύνατο ἴσως νὰ σώσῃ καὶ τὴν Ἑλ-
λάδα ἡ σταφίς, ἂν εὐρίσκετο καὶ παρ' ἡμῖν ὁ
δυνάμενος νὰ θέσῃ τὸν κηφῆνα πρὸ τοῦ διλήμ-
ματος, ἢ νὰ σκάψῃ ἢ ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνης.

Φοβούμενοι μὴ καὶ πάλιν ἐκ παρεξηγήσεως
κατηγορηθῶμεν ὡς ἀποκλίνοντες πρὸς τὸν ἀπο-
λυτισμὸν, περαινόμεν τὴν βιογραφικὴν ταύτην
μελέτην δι' ἐπιχειρήματος πηγάζοντος ἐξ αὐτῆς
ὑπὲρ τῶν συνταγματικῶν θεσμῶν, τοῦ ἐξῆς· ὅτι
ἐκ πάντων τῶν πολιτευμάτων μόνον τὸ κατὰ
σύνταγμα, διχάζον εἰς δύο ἴσα μέρη τὴν ἐξουσίαν,
σαλεύει τὰ ἔθνη ἐπὶ διπλῆς ἀγκύρας, ὧν μία
μόνη, ἂν τύχῃ σερὰ, ἀρκεῖ πρὸς σωτηρίαν. Διερ-
χόμενοι τὰς δέλτους τῆς συγχρόνου ἱστορίας,
βλέπομεν τὴν μὲν Ἀγγλίαν κατορθούσαν δι' ἀ-
γαθοῦ κοινοβουλίου νὰ ὑψωθῇ εἰς τὸ ἄωτον τῆς
ἐνῆμερίας ὑπὸ τῷ σκῆπτρῳ αἰσχροῦ βασιλέως,
τὴν δὲ Βρασιλίαν ἀναδύσαν ἐκ τοῦ χάους διὰ
τῆς ἀρετῆς ἐνὸς μόνου ἀνδρὸς, κατισχύοντος δλο-
κλήρου κομματικοῦ θηριοτροφείου. Ἀλλὰ τὰ δύο
ταῦτα παραδείγματα, ἐνῶ τόσον εὐγλώττως ὑ-
πὲρ τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν συνηγοροῦσιν, ἀπο-
δεικνύουσι συγχρόνως πόσον ἀδικαιολόγητος εἶ-
ναι συνταγματικὸς βασιλεὺς, ἀποδίδων τὴν ἀ-

ποτυχίαν του πρὸς βελτίωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων εἰς τὴν αἰσχροτήτα τῶν φατριῶν, ἢ βουλευτῆς ἐπιβρίπτων εἰς τὴν τύφλωσιν καὶ τὸ πείσμα τοῦ βασιλέως τὴν εὐθύνην τῆς κοινῆς δυσπραγίας.

Ε. Δ. ΡΟΛΛΕ.

Τὸ κοινὸν γινώσκει ὅτι ὁ κ. Κ. Παπαρηγόπουλος ἐκδί-
δει προσεχῶς ἐπίλογον τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους
μετὰ ἀλφαριθμητικοῦ πίνακος τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν περιε-
χομένων εἰς τοὺς πέντε προηγουμένους δημοσιευθέντας τό-
μους τῆς ἱστορίας ταύτης. Ἐκ τοῦ νέου τούτου ἔργου ὁ
συγγραφεὺς, κατὰ παράκλησιν ἡμῶν, ἐπέτρεψε νὰ δημοσιευθῇ
διὰ τῆς Ἑστίας ἡ εἰσαγωγή εἰς τὸ ἔκδομον κεφάλαιον τὸ
ἐπιγραφόμενον :

Σ. τ. Δ.

ΝΕΩΤΕΡΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

"Ἐχει δὲ ἡ εἰσαγωγή αὕτη ὡς ἑξῆς :

Πολλὰ τῆς Εὐρώπης ἔθνη ἐγένοντο δορυάλωτα, ἀλλ' οὐδαμοῦ αὐτῆς συνέβη ὅ,τι ἐν τῇ Ἀνατολῇ διὰ τῆς τουρκικῆς κατακτησεως. Αἱ κυριώταται φυλαὶ αἱ ὑποκύψασαι ἐν τῇ ἸΕ' ἑκατονταετηρίδι εἰς τὸν ὁσμανικὸν ζυγόν, ἦσαν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Σλαῦοι. Παρῆλθον ἕκτοτε τέσσαρες ἑκατονταετηρίδες καὶ μέχρι τῆς σήμερον Σλαῦοι καὶ Ἕλληνες σῶζουσι τὴν ἰδίαν ἐθνότητα, ὁμιλοῦσι τὴν ἰδίαν γλῶσσαν, ἔχουσι τὴν ἰδίαν ἱστορίαν, τὰς ἰδίας πολιτικὰς ἐνεργείας καὶ τρέφουσιν ἀπαρμειώτον τὸν πόθον τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῶν. Ὅποια διαφορὰ πρὸς τὰ ἐν Γαλλίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ γενόμενα. Καὶ ἐκεῖ οἱ κάτοικοι κατεκτήθησαν ἐπὶ τοῦ μέσου αἰῶνος, ὑπὸ ἑτεροφύλων καὶ ἑτερογλώσσων, ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου συγχωνευθέντες μετ' αὐτῶν ἀπετέλεσαν ἔθνος ἐν μετ' αὐτῶν καὶ ἐλάλησαν τὴν αὐτὴν πρὸς αὐτοὺς γλῶσσαν. Τοιαύτη συγχώνευσις οὕτε ἐγένετο, οὕτε ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ μετὰ τὴν Χριστιανῶν καὶ Τούρκων. Δύο δὲ τινὰ κατέστησαν ἀκατόρθωτον τὴν προσοικειώσιν αὐτῶν, ἡ γλῶσσα καὶ τὸ θρησκευμα. Οἱ κατακτηθέντες τὰς ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς χώρας Φράγκοι, Γότθοι, Λομβαρδοὶ, Νορμαννοὶ ἐλάλουν μὲν ὡσαύτως γλῶσσας ἄλλας ἢ οἱ παρ' αὐτῶν χειρωθέντες λαοί, ἀλλ' ἐκεῖ αἱ γλῶσσαι τῶν ἐπηλύδων καὶ τῶν ἰθαγενῶν εἶχον ἀρχέγονόν τινα καὶ ριζικὴν πρὸς ἀλλήλας οἰκειότητα, καθὼς ὑπαγόμεναι ἐκάτεροι εἰς τὴν αὐτὴν τῶν ἰνδογερμανικῶν φυλῶν οἰκογένειαν. Ἐντεῦθεν ἠδυνήθησαν νὰ συνδυασθῶσι καὶ νὰ δισταυρωθῶσι, παράγοντες τρίτους γόνους. Ἡ δὲ τουρκικὴ γλῶσσα εἶναι παντελῶς ἄλλοτρια πρὸς τὰ ἰνδοευρωπαϊκὰ ἰδιώματα τῶν προτέρων τῆς Ἀνατολῆς κατοίκων. Ἀνήκουσα εἰς ἴδιον τῆς Καυκασικῆς φυλῆς σύμπλεγμα ἔθνων, τῶν λεγομένων φιννοουραλικῶν ἢ τουρανικῶν, οὐδεμίαν παρίστησιν ἀναλογίαν περὶ τε τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος πρὸς τὰς ἰνδοευρωπαϊκὰς, καὶ τούτου ἕνεκα πᾶσα μετὰ τὴν αὐτῶν συζυγία ἀντέβαινεν εἰς τοὺς θεμελιώδεις τῆς φύσεως τῶν γλωσσῶν νόμους. Ἀφ' ἑνὸς ἡ τουρκικὴ γλῶσσα καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐλ-

ληνικὴ καὶ ἡ σλαυικὴ ἀπέβλεπον πρὸς ἀλλήλας μετὰ ἀνυπερβλήτου ἀποστροφῆς καὶ ἀπέκρουον πάντα ἀμοιβαίον προσεγγισμόν.

Ἐτι δὲ μάλλον, εἰ δυνατόν, ἀδιάλλακτα ἐγένοντο τὰ δύο θρησκευματα, τὸ μωαμεθανικὸν καὶ τὸ χριστιανικόν. Γνωστὰ εἶναι αἱ ἀντίθετοι ἀρχαὶ τοῦ Κορανίου καὶ τοῦ Εὐαγγελίου. Τὸ Εὐαγγέλιον καθιέρου τὴν ἰσότητά τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ καταγωγή αὐτῶν, οἰονδήποτε τὸ δόγμα. Τὸ δὲ Κοράνιον προέτρεπε τοὺς πιστοὺς πρὸς καταπολέμησιν τῶν μὴ ἀποδεχομένων τὸ δόγμα τοῦ Ἰσλαμισμού, παρεκτὸς ἐὰν ὑποκύψωσιν εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐπιβληθέντων αὐτοῖς φόρων ἡμοῖθε τοὺς κατὰ τὸν ἀγῶνα ἐκείνον πίπτοντας ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ ἡμοῖθε τοὺς ἐπιζώντας, παραδίδον τὴν περιουσίαν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν ζωὴν τῶν νενικημένων εἰς τὴν διάθεσιν τῶν νικητῶν. Πλὴν τούτων, ἐκάτερον τῶν δύο θρησκευμάτων παρήγαγεν ἀστικὴν κοινωνίαν ἀλλοιομόρφον. Γάμος, οἰκογένεια, κοινωνικαὶ σχέσεις, ἡμερολόγιον, ἡμέρα ἀναπαύσεως, τὰ πάντα εἰς τὰς δύο ἐκείνας κοινωνίας κατ' ἀλλήλων ἀντεστρατεύοντο, οὐδεμίαν ἐπιτρέποντα ἀμοιβαίαν παραχώρησιν ἐπιτηδείαν νὰ ἐπαγάγῃ τὸν συνδυασμὸν αὐτῶν. Ἰνα κατασταθῇ πρόδηλον ὅποσον τ' ἀνάπαλιν διευκολύνεται ἡ μετὰ τὴν κατακτητῶν καὶ κατακτηθέντων συγχώνευσις ἢ αἱ ἀστικὴ ἀμφοτέρων κοινωνία εἶναι ἡ αὐτὴ, πρέπει νὰ ὑπομνήσωμεν τί συνέβη ἐν Ἰρλανδίᾳ. Ἡ διαμαρτυρομένη Ἀγγλία ἐπιβαλοῦσα ἄλλοτε τὸν ζυγὸν αὐτῆς εἰς τὴν καθολικὴν Ἰρλανδίαν, ἐψήφισε καὶ ἐπέτελεσε φοβερωτάτους ποινικοὺς νόμους κατὰ τῶν ἀντιδοξούντων, θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν. Ἀλλ' οἱ μὲν θρησκευτικοὶ νόμοι ἔπεσον πρωῒ μῶτα εἰς ἀχρησίαν, μόναι δὲ ἐξηκολούθησαν ἐπὶ χρόνον μακρὸν ἀκριβῶς ἐκτελούμεναι αἱ διατάξεις ὅσαι ἠσφάλιζον εἰς τοὺς διαμαρτυρομένους τὸ προνόμιον τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων. Τελευταῖον ὅμως κατέπεσον βαθμηδὸν καὶ οὗτοι οἱ φραγμοί, τῷ δὲ 1829 ἐπετρέπη εἰς τοὺς καθολικοὺς πλήρης καὶ ὁλοσχερὴς ἰσοπολιτεία. Διὰ τοῦτο κατορθώθη ἐν Ἰρλανδίᾳ, οὐχὶ δὲ ἐν Τουρκίᾳ; Διότι ἐν Ἰρλανδίᾳ μὲν κατακτητῆς καὶ κατακτηθέντες εἶχον μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀστικὴν κοινωνίαν, ἐν Τουρκίᾳ δὲ ὅλως ἑτεροειδῆ. Εἶχον δ' ἐν Ἰρλανδίᾳ τὴν αὐτὴν ἀστικὴν κοινωνίαν, διότι ἐκεῖ δὲν προσέκειτο κυρίως εἰπεῖν περὶ δύο θρησκευμάτων ἐχόντων ἀντιθέτους ἠθικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀρχάς, ἀλλὰ μόνον περὶ διαφωνιῶν ὡς πρὸς τινα τῶν δογμάτων, διαφωνιῶν αἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπενεργήσωσιν εἰς τὸν πρακτικὸν βίον. Ὅποσον δὲ ἡ ταυτότης τῆς ἀστικῆς κοινωνίας ἦτο ἐπιτηδεία εἰς τὸ νὰ ἐπαγάγῃ ἐπὶ τέλους τὴν ἰσοπολιτείαν, καταφαίνεται ἐκ τῶν διαφορῶν περιπετειῶν τῆς μετὰ τὴν κατακτητῆς καὶ κατακτηθέντων σχέσεως. Οἱ

καθολικοί τῆς Ἰρλανδίας οὐδέποτε ἀπεγυμνώθησαν στοιχειωδῶν τινῶν πολιτικῶν δικαίων· ἡ μετοχή εἰς τὰ ὀρκωτικά δικαστήρια, ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου, τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι, ἡ εὐθύνῃ τῶν δημοσίων λειτουργῶν, ἡ ἀτομικὴ ἀσφάλεια, ἦσαν ἐγγυήσεις τὰς ὁποίας αἰετοῦ εἶχεν ὁ ἔσχατος τῶν καθολικῶν, ὅπως καὶ ὁ ἰσχυρώτατος διαμαρτυρούμενος. Εἶναι περιττὸν δὲ νὰ προσθέσωμεν ὅτι οὐδέποτε οὐδεμίαν τῶν ἐγγυήσεων τούτων, οὐδὲ αὐτὴν τὴν στοιχειωδέστατην πασῶν, τὴν προσωπικὴν ἀσφάλειαν, ἠτύχησαν νὰ λάθωσιν οἱ ἐν Τουρκίᾳ Χριστιανοί, καὶ τοι τεσσαράκοντα παρῆλθον ἔτη ἀφ' ἧς τοσαῦται περὶ τούτου ἐδόθησαν ὑποσχέσεις ὑπὸ τῆς Υ. Πύλης εἰς τε τοὺς ὑπηκόους ἐκείνους καὶ εἰς σύμπασαν τὴν Εὐρώπην. Ὅσοι ἠμπόρεσαν μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας νὰ κατατροπώσωσι τοὺς Τούρκους, ὅπως οἱ κάτοικοι τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ Σέρβοι, ἐκείνοι ἀνέκτησαν τὴν ιδιότητά τοῦ ἀνθρώπου· πάντες δὲ οἱ ἄλλοι Χριστιανοὶ ἐξακολουθοῦν νὰ λογίζονται ὡς κτήνη ὑπὸ τῶν κατακτητῶν. Ὅπόσον διάφορος ἦτο ἡ ἐποψὶς ὑπὸ τὴν ὁποίαν οἱ διαμαρτυρούμενοι θεώρουν τοὺς καθολικοὺς ἐν Ἰρλανδίᾳ πολὺ πρὶν νομοθετηθῇ ἡ ἰσοπολιτεία! Τῷ 1778 ἐν κοινῇ συνελεύσει τῶν πλουσιωτέρων καὶ ἰσχυροτέρων τῆς χώρας ἐκείνης διαμαρτυρομένων, ἐψηφίσθησαν τάδε· «Ὡς ἄνθρωποι, ὡς Ἰρλανδοὶ, ὡς Χριστιανοὶ καὶ ὡς διαμαρτυρούμενοι, ἀγαλλόμεθα βλέποντες μετριάζομένους τοὺς ἐν ἰσχύϊ ποινικοῦς κατὰ τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν καθολικῶν νόμους, καὶ προσδοκῶμεν ὅτι τὸ Κοινοβούλιον θέλει ἐπιψηφίσει τὰ βέλτιστα ὑπὲρ τῆς ἐνότητος καὶ τῆς εὐημερίας τῆς Ἰρλανδίας.» Ἐννοεῖται ὅτι τοιοῦτό τι οὐδέποτε ἠκούσθη ἐν Τουρκίᾳ. Ἐνὶ λόγῳ ἐν Ἰρλανδίᾳ διαμαρτυρούμενοι καὶ καθολικοὶ ἐλάλουν τὴν αὐτὴν γλῶσσαν καὶ ἀπετέλουν τὴν αὐτὴν κοινωνίαν· τούτου ἕνεκα προσήγγισαν ἐξ ἀρχῆς πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀπέτελεσαν ἐπὶ τέλους ἔθνος ἓν. Ἐν Τουρκίᾳ τ' ἀνάπαλιν μωαμεθανοὶ καὶ Χριστιανοὶ ἐλάλησαν ἐκάτεροι αἰετοῦ ἰδίαν γλῶσσαν καὶ ἀπήρτισαν ἐκάτεροι αἰετοῦ ἰδίαν κοινωνίαν. Τούτου δ' ἕνεκα ἀδύνατον ἀπέβη νὰ προσεγγίσωσι πρὸς ἀλλήλους καὶ ν' ἀποτελέσωσιν ἔθνος ἓν. Καὶ ἐκ τούτου καθίσταται ἐν αὐτῷ πρόδηλον ὁ πόσον μάταιαι εἶναι αἱ ἐλπίδες τὰς ὁποίας τρέφει ἔτι ἡ ἐσπερία Εὐρώπη, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτραπῇ ὑπὸ τῶν Τούρκων πραγματικὴ εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ἰσοπολιτεία. Δὲν ὑπάρχει ὑπόσχεσις, δὲ ὑπάρχει θέλησις τοῦ Σουλτάνου ἱκανὴ νὰ κατισχύσῃ τῶν δοξασιῶν καὶ τῶν ἔξεων ὅσας ἐμποιοῦσιν εἰς τὸν μουσουλμανικὸν λαὸν τὸ θρήσκευμα αὐτοῦ καὶ ἡ μακραίων κυριαρχία.

Ὁ μόνος δυνατὸς διαλλαγῆς τρόπος ἦτο ἡ ὀλοσχερὴς ἀπορρόφησης τῶν κατακτηθέντων ὑπὸ τῶν κατακτητῶν· καὶ τῶντι οἱ Τούρκοι ἠγωνίσθησαν καὶ ἐπέτυχον νὰ προσελκύσωσιν οὐκ ὀ-

λίγους Χριστιανούς· εἴτε διὰ τῆς βίας· εἴτε διὰ τῶν προνομίων, ἅτινα αὐτοδικαίως ἐνέμετο πᾶς ὀπαδὸς τοῦ Ἰσλάμ. Εἰς τοῦτο προέτρεπεν αὐτοὺς οὐ μόνον ὁ θρησκευτικὸς ζήλος, ἀλλὰ καὶ ἑτέρα τις ἀνάγκη. Οἱ Τούρκοι οἱ ἐν τῇ ΙΕ' ἑκατονταετηρίδι κατακτησάντες τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἰδούσαντες τὸ ἐν Εὐρώπῃ τουρκικὸν κράτος, ἦτο οἱ Ὁσμανίδαι ἰδίως λεγόμενοι Τούρκοι, ἦσαν εὐαριθμότατοι, ὅτε τὸ πρῶτον περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος κατεστάθησαν ἐν Βιθυνίᾳ. Οἱ δὲ Σελτσουκίδαι, οἵτινες εἶχον πρὸ αὐτῶν, ἀπὸ τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος, καταλάμβει μέγα τῆς μικρᾶς Ἀσίας μέρος, καὶ ἐπιβάλλει οὕτως ἢ ἄλλως τὸ θρήσκευμα αὐτῶν εἰς οὐκ ὀλίγους τῶν ἰθαγενῶν, ἀπέβησαν μετ' οὐ πολὺ πολέμιοι τῶν Ὁσμανιδῶν. Οἱ τελευταῖοι λοιπὸν οὗτοι, ἠναγκασμένοι νὰ μάχωνται οὐ μόνον πρὸς τοὺς Χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς δημοδόξους, ἔδει νὰ πολλαπλασιάσωσι τὸν στρατὸν αὐτῶν, ἄλλον δὲ τρόπον ταχείας αὐτοῦ αὐξήσεως δὲν εἶχον εἰμὴ τὸν ἐξισλαμισμὸν τῶν Χριστιανῶν, εἰς ὃν τούτου ἕνεκα ἐπεδόθησαν μετὰ πολλῆς ἐπιμονῆς καὶ ἐπιτηδειότητος. Καὶ ἂν τὸ σύστημα τοῦτο ἐπεδιώκετο ὀλοσχερέστερον, ἴσως ἠδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ ἐν τῇ πρώτῃ ἐκείνῃ ἀκμῇ καὶ ὁρμῇ, καὶ νὰ ἀπαρτισθῇ οὕτως ἔθνος ἐν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τὸ Τουρκικὸν ἔθνος, ἀφανιζομένου ἐξ αὐτῆς παντὸς ἔχρους τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀλλὰ πολλοὶ ἕτεροι λόγοι ἀπέτρεψαν τὸ ὀλέθριον τοῦτο ἀποτέλεσμα. Οἱ Τούρκοι ἦσαν τότε ἔθνος ἰδίως μὲν πρὸς πόλεμον ὀργανωμένον, ἐν εἰρήνῃ δὲ μηδὲν ἄλλο ἐπαγγελλόμενον εἰμὴ τὴν ἄεργον καὶ ἄνετον ἀπόλαυσιν τῶν διὰ τοῦ πολέμου κτηθέντων ἀγαθῶν. Εἶχον λοιπὸν ἀναπόδραστον ἀνάγκην ὑπηκόων ἐργαζομένων καὶ φορολογουμένων· τοιοῦτοι δὲ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ᾔναι εἰμὴ οἱ Χριστιανοί. Πλὴν τούτου οἱ Ὁσμανίδαι ἐπρέσβυσαν, ὅτι ἡ μουσουλμανικὴ θρησκοληψία εἶναι ἰσχυροτάτη, μάλιστα παρὰ τοῖς νεοφύτοις, ἐξασθενοῦσα βαθμηδὸν παρὰ τοῖς ἀπογόνους αὐτῶν. Ὅθεν ὁ περιοδικὸς, οὐχὶ δὲ ἀήρως, ἐξισλαμισμὸς τῶν Χριστιανῶν παρῆχε πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς τοὺς μουσουλμάνους τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ ὑποτρέφῃ ἀπαύστως τὴν κυριωτάτην ἐκείνην ἠθικὴν τῆς κοινωνίας αὐτῶν δύναμιν. Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου ὠρίσθη ἔτι ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Οὐρχάν, ὅτι ὁ στρατὸς τῶν Γενιτσάρων δὲν θέλει συγκροτεῖται εἰμὴ ἐκ Χριστιανοπαίδων ἐξισλαμισθέντων καὶ ὅτι οὐδεὶς ἐκ γενετῆς μουσουλμάνος εἶναι δεκτὸς ἐν αὐτῷ. Βραδύτερον δὲ ὁ κατακτητὴς τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μεχμέτης Β', ἐπιτείνων ἔτι μάλλον τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἔθετο ἐαυτῷ καὶ εἰς τοὺς διαδόχους κατεκληρονόμησε τὸν ἀπαράβατον κανόνα, ὅτι ἅπαντα τὰ ἀνώτατα τοῦ κράτους ἀξιώματα θέλουσι δίδονται κατὰ προτίμησιν εἰς Χριστιανούς προσωπικῶς ἀρνησιθρήσκους. Καὶ εἶναι

ἄξιον σημειώσεως ὅτι, ἐν ὅσῳ οἱ Γενίτσαροι καὶ οἱ ὕπατοι λειτουργοὶ, μεγάλοι βεζύραι, ἀρχιστράτηγοι, στρατηγοὶ καὶ ναύαρχοι, οὕτω πως ἐξελέγοντο, ἥτοι μέχρι τοῦ τέλους τῆς ΙΖ' ἐκατονταετηρίδος, τὸ Ὄσμανικὸν κράτος διετέλεσε προαγόμενον καὶ ἀκμάζον. Ἀμα δὲ ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων διὰ ποικίλας αἰτίας, ἃς δὲν εἶναι τοῦ παρόντος νὰ ἐκθέσωμεν, κατέλαβον τό τε κράτιστον τοῦ στρατοῦ καὶ τὴν κυβέρνησιν ἄνδρες ἐκ γενετῆς μουσουλμᾶνοι ὄντες, ἡ Τουρκία ἤρχισε νὰ μακρύνεται. Συντέλεσαν βεβαίως εἰς τοῦτο καὶ ἄλλαι περιστάσεις· ἀλλ' ὅτι ἡ διὰ χριστιανῶν προσωπικῶς ἀρνησιθρήσκων διεξαγωγή τῶν πραγμάτων καὶ στρατολογία ὑπῆρξεν εἰς τῶν κυριωτάτων λόγων τῆς προτέρας ἐπιδόσεως, εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητον. Οἱ Τοῦρκοι λοιπὸν οὐδέποτε προέβησαν εἰς τὸν ἀθρόον τοῦ κατακτηθέντος ὑπηκόου ἐξισλαμισμόν, προετίμησαν δὲ νὰ νέμονται τὸ φυτώριον τοῦτο, ὅπως οἱ ἐπιτήδειοι τῶν δασῶν κύριοι, οὐχὶ διὰ μιᾶς κόπτοντες αὐτὰ, ἀλλὰ διὰ κεκανονισμένων περιοδικῶν τομῶν ἐπιτρέποντες τὴν συντήρησιν αὐτῶν καὶ τὴν ἐκ νέου ὕλοτομίαν.

Τοιοῦτοτρόπως οὔτε συγχώνευσιν κατακτητῶν καὶ κατακτηθέντων ἐγένετο ἐν τῇ Ἀνατολῇ, οὔτε ὁλοσχερῆς τῶν τελευταίων ἀπὸ τῶν πρώτων ἀπορρόφησις. Ἀμα δὲ οἱ Χριστιανοὶ παρέμειναν οὕτω κεχωρισμένοι ἀπὸ τῶν μουσουλμάνων, ἀναγκάως διετήρησαν τὰς γλώσσας αὐτῶν καὶ τὴν ἐθνότητά καὶ τὰς χώρας ὅσας ἀνέκαθεν κατεῖχον. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως συνετέλεσαν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸ νὰ καταστήσωσι τὸν χωρισμὸν τοῦτον πληρέστατον. Μηδεμίαν ἔχοντες ἔννοιαν τῶν καθηκόντων τοῦ κυβερνήτου, εἶναι περιττὸν νὰ ἐπαναλάβωμεν ὅτι οὐτεδικαιοσύνην ἐπεδυσίλευσαν εἰς τοὺς χριστιανούς, οὔτε ἀσφάλειαν ζωῆς καὶ περιουσίας, καὶ ἔτι ὀλιγώτερον ἐπρονόησαν ποτὲ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν καὶ περὶ τῶν ἄλλων κοινωφελῶν διατάξεων δι' ὧν εὐκολύνεται καὶ προάγεται ἡ γεωργία, ἡ βιομηχανία, ἡ ἐμπορία. Ἀλλὰ τὸ παράδοξον εἶναι, ὅτι οὐδ' ὅπωςδὴποτε ἠθέλησαν νὰ κυβερνήσωσι τοὺς χριστιανούς· ἀφῆκαν δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν τύχην των ἐπὶ μόνῳ τῷ ὄρω τοῦ ὅτι θέλουσιν ἀπροφασίστως τελεῖ πάντας τοὺς ποικίλους, τοὺς αὐτογνώμονας, τοὺς καταθλιπτικούς φόρους, ὅσοι ἀπαιτηθῶσι παρ' αὐτῶν· ὅτι θέλουσι προθύμως παρέχει τὸ πέμπτον τοῦλάχιστον τῶν πλίδων αὐτῶν καὶ ἰδίως τοὺς καλλίστους καὶ εὐρωστοτάτους πρὸς ἐξισλαμισμόν καὶ ἀδιάκοπον ἀπαρτισμὸν τῆς στρατιᾶς τῶν Γενιτσαρῶν· ὅτι πρὸς ἐπὶ τούτοις θέλουσιν ἐν σιωπῇ ὑποκύπτει εἰς πᾶσαν βικιοπραγίαν, ἥτις ἐπιβλήθῃ εἰς αὐτοὺς οὐ μόνον ὑπὸ τῆς κεντρικῆς τοῦ Σουλτάνου κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ τελευταίου ἀγᾶ, τοῦ τελευταίου σπαχῆ καὶ παντὸς ἐνὶ λόγῳ ἀνθρώπου φέροντος καθοῦνι, καθὼς ἔγραφε τῇ 18 Σεπτεμβρίου 1821 ὁ ναύαρχος

Ἀλγάν πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργεῖον τῆς Γαλλίας. Τοιαύτας δὲ δρίσαντες τὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς τοὺς κατακτηθέντας, ἐπέτρεψαν τὸ ἔργον τῆς διοικήσεως καὶ τῆς φορολογίας αὐτῶν εἰς ἄρχοντας οὓς ἐξέλεγον αὐτοὶ οἱ χριστιανοὶ, περιβαλόντες μάλιστα τὸν ὕπατον τῆς ἐκκλησίας λειτουργόν, τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην, διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ὑπερτάτου ἐνταυτῷ πολιτικοῦ τῶν χριστιανῶν ἄρχοντος. Καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐπέτειναν τὸν τοιοῦτον θρησκευτικόν, ἐθνικὸν καὶ διοικητικὸν χωρισμὸν μεταξὺ τῶν δύο κοινωνιῶν, ὥστε οὐδέποτε ὑπέλαβον τοὺς χριστιανούς ὡς μέλος ὁργανισμῶν τοῦ ὀσμανικοῦ κράτους, ἀλλὰ μόνον ὡς προσάρτημα αὐτοῦ ὑπήκοον καὶ ὑπόφορον· δι' ὅπερ καὶ διεξῆγον διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργείου τὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον, ἥτοι τὸν ἐκκλησιαστικὸν καὶ πολιτικὸν ἡγεμόνα τοῦ ἔθνους τῶν χριστιανῶν. Ἐννοεῖται ὅτι ἅπαντες οὗτοι οἱ ἄρχοντες μικροὶ τε καὶ μεγάλοι, πολιτικοὶ τε καὶ ἐκκλησιαστικοί, δι' οὐδεμιᾶς περιεβάλλοντο ἐγγυήσεως καθηροῦντο, ἐξορίζοντο, ἐδημεύοντο καὶ ἐθανατοῦντο οὐ μόνον κατὰ τὸ δοκοῦν τῷ Σουλτάνῳ, ἀλλὰ κατὰ τὰς ὁρέξεις τοῦ τελευταίου τῶν τελευταίων Τούρκου. Καὶ ὅμως οἱ μὲν ἀπεριμμένοι ἐκείνοι χριστιανοὶ ἐπολλαπλασιάζοντο, οἱ δὲ ἀγέρωχοι αὐτῶν δυνάσαι ἐλαιοπᾶνδρουν· οἱ μὲν ἐπλούτουν, οἱ δὲ ἐπτώχευον· οἱ μὲν ἐξεπαιδεύοντο, οἱ δὲ ἀπέβαινον δσημέραι ἀμαθέστεροι, μέχρις οὗ μετὰ 330 ἐτῶν παρέλευσιν καὶ μυριάς ἐν τῷ μεταξύ ἐνόπλους διαμαρτυρίας, αἰφνης ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης ἐκατονταετηρίδος, Σλαῦοι καὶ Ἕλληνες, ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἀπὸ μεσημβρίας, δημοθυμότερον ἀγωνισθέντες καὶ πολλάκις τοὺς Τούρκους ἐκ παρατάξεως κατατροπώσαντες, ἠνάγκασαν μὲν τούτους εἰς ὑποχωρήσεις σπουδαίας, ἐξακολουθοῦσι δὲ ἐπιδιώκοντες τὴν ὁλοσχερῇ τοῦ κράτους αὐτῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατάλυσιν. Ἡ ἔκθεσις τῶν περιπετειῶν δι' ὧν ἐπῆλθεν αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου καὶ ἡ δικαία τιμωρία τῶν κακουργημάτων τῆς τουρκικῆς τυραννίας, ἀποτελεῖ βεβαίως ἐν τῶν περιεργοτάτων καὶ διδακτικωτάτων ἡμᾶ κεφαλαίων τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀλλ' ἐνταῦθα θέλομεν περιορισθῇ εἰς μόναν τὰς τύχας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

ΑΦΕΛΗΣ ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

“Ὅτε ὁ Καποδίστριας, ἐν Ἑλλάδι εὐρισκόμενος, ἠρώτησέ ποτε περιφρονητικῶς, τί ἄρα ἐνόουν, σύνταγμα λέγοντες, ἀνθρωπὸς τις τοῦ λαοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ταχείαν ταύτην καὶ ἀσφαλῆ ἀπάντησιν; «Ἐννοοῦμεν καὶ ἀπαιτοῦμεν τὴν συμφωνίαν, ἥτις διδάσκει ἡμᾶς τὰ καθήκοντά μας πρὸς σέ, καὶ σέ τὰ καθήκοντά σου πρὸς ἡμᾶς.»

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς ἐπαναστάσεως εἴχαμε μεγάλην ὁμόνοιαν, καὶ ὅλοι ἐτρέχαμε σύμφωνοι· ὁ ἓνας ἐπήγαινε εἰς τὸν πόλεμον, ὁ ἄδελφός του ἔφερε ξύλα, ἡ γυναῖκά του ἐζύμνε, τὸ παιδί του ἐκουβαλοῦσε ψωμί καὶ μπαρουτόβολο εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἀλλ' ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ πρώτη προθυμία δὲν ἐδάσταξαν πολὺ. Ἦρχισεν ἡ διχόνοια. Καὶ τοῦτο ἐγένετο, ἐπειδὴ δὲν εἴχαμεν ἓναν ἀρχηγὸν καὶ μίαν κεφαλὴν. Ἀλλὰ ἓνας ἔμπαινε Πρόεδρος ἕξη μῆνες, ἔσηκόνετο ὁ ἄλλος καὶ τὸν ἔρριχνε, καὶ ἐκάθετο αὐτὸς ἄλλους τόσους· καὶ ἔτσι ὁ ἓνας ἤθελε τοῦτο, καὶ ὁ ἄλλος τὸ ἄλλο. Ἰσως ὅλοι ἠθέλαμεν τὸ καλὸ, πλὴν καθένας κατὰ τὴν γνώμην του. Ὅταν προστάζουνε πολλοὶ, ποτὲ τὸ σπῆτι δὲν κτίζεται, οὔτε τελειώνει. Ὁ ἓνας λέγει, ὅτι ἡ πόρτα πρέπει νὰ βλέπη εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ὁ ἄλλος, εἰς τὸ ἀντικρινόν, καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὸν βορρᾶν, σὴν νὰ ἦτο τὸ σπῆτι εἰς τὸν ἀραμπᾶ, καὶ νὰ γυρίζῃ καθὼς λέγει ὁ καθένας. (Γέρο-Κολοκοτρώνης.)

* * Ἡ ἐργασία εἶνε τὸ γενικὸν ἀντίδοτον τῆς ἀνησυχίας, τῆς λύπης, τῆς πλήξεως, καὶ τῶν ἄλλων ἀσθενειῶν εἰς ἃς ὑπόκειται ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ. Ἡ ἡδονὴ δύναται μὲν νὰ χρησιμεύσῃ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ὡς περισπασμός, οὐχὶ ὅμως καὶ ὡς διαρκὴς ἀσχολία. Μετὰ πάσαν διασκεδασιν, πολλὰκις δὲ καὶ διαρκούσης αὐτῆς, αἰσθανόμεθα κενόν τι, τὸ ὁποῖον μόνον σπουδαία ἐνασχόλησις δύναται νὰ πληρώσῃ, βοηθοῦσα ἡμᾶς νὰ διανύσωμεν τὸ στάδιον ἡμῶν ἄνευ ἀηδίας. (Κ^α d'Arconville.)

* * Ὁφείλει νὰ ἐξετάσῃ τις τὸν ἑαυτὸν του πολὺν καιρὸν, πρὶν διανοηθῇ νὰ καταδικάσῃ τοὺς ἄλλους. (Μολιέρους.)

* * Δὲν ὑπάρχει ἀσθένεια χειροτέρα παρὰ τὸ νὰ μὴ εἶνέ τις εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν τύχην του.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Περὶ τῆς καταλληλοτέρας πρὸς ὕπνον θέσεως τοῦ σώματος.

Ἡ ἐν τῇ κλίνῃ πρὸς ὕπνον θέσις τοῦ σώματος ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς ἕξεως· καταλληλοτέρα δὲ εἶναι ἐκείνη ἣν ἕκαστος λαμβάνει ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ μετὰ τινος αὐτομάτους κινήσεις, σκοπὸν ἔχουσας νὰ παράσχῃσι τῷ σώματι ὅσον τὸ δυνατόν μεῖζονα ἐπιφάνειαν ἀναπαύσεως. Ἡ θέσις δὲ αὕτη ἐστὶν ἡ ὀριζοντία, οὐδεμίαν ἀπαιτοῦσα προσπάθειαν πρὸς τήρησιν τῆς ἰσορροπίας καὶ ἐπιτρέπουσα τῷ σώματι νὰ στηρίζεται διὰ πλείστων σημείων ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ ἐφ' ἧς ἐκτείνεται. Οἱ ἔχοντες ἐπιπέδους τὰς ὁμοπλάτας καὶ μακρὰς τὰς κλειδας κατακλίνονται εὐχερέστερον ἐπὶ τῆς ῥάχεως, θέσιν τὴν

ὁποῖαν δὲν ὑποφέρουν ἀνέτως οἱ ἔχοντες στρογγύλας τὰς ὁμοπλάτας καὶ βραχεῖας τὰς κλειδας. Ἡ συνηθεστέρα ἐν τῇ κλίνῃ θέσις τοῦ σώματος ἐστὶν ἡ ἐφ' ἐνὸς τῶν πλαγίων κατακλισις, συνηθέστερον τοῦ δεξιῦ, μετὰ τῶν σκελῶν ἡμικεκκομμένων καὶ πρὸς τὰ πρόσω φερομένων. Τηρεῖ δὲ τὴν θέσιν ταύτην ὁ ἄνθρωπος ἐν ὥρᾳ θέρους τε καὶ χειμῶνος, ὥστε δὲν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι πράττει τοῦτο μιμούμενος τὰ ζῶα, ἅτινα συμμαζεύουσι τὰ μέλη αὐτῶν ἵνα μὴ διασπείρῃσι τὴν θερμότητά των ἐπὶ μεγάλῃς ἐπιφανείαις, ἀλλὰ μᾶλλον, διότι, καθὼς παρατηρεῖ ὁ Λεὺς, διὰ τῆς ἡμικεκκομμένης ταύτης θέσεως χαλῶσιν ἅπαντες οἱ μῦς, καὶ οὕτως ἀναπαύονται εὐκόλως· ἐνῷ διὰ τῆς ἐντελοῦς ἐκτάσεως τοῦ σώματος, χαλῶσι μόνον οἱ πρὸς τὴν ἑκτασιν τῆς ἀρρώσεως ἀντιστοιχοῦντες μῦς, τῶν λοιπῶν ἀπάντων ἐκτεινομένων ἐφ' ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο. Ἡ ἐπὶ τοῦ δεξιῦ πλαγίου κατακλισις διευκολύνει, κατὰ τινὰς φυσιολόγους, τὴν δίοδον τῶν τροφῶν ἀπὸ τοῦ στομάχου εἰς τὴν δωδεκαδάκτυλον, καὶ ἐμποδίζει τὴν διὰ τοῦ ἥπατος πίεσιν τοῦ στομάχου· ἡ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ πλαγίου κατακλισις δυσκολεύει τοὺναντίον τὰς κινήσεις τῆς καρδίας καὶ τὴν κυκλοφορίαν. Οἱ πληθωρικοὶ, οἱ προδιατεθειμένοι εἰς τὰς πρὸς τὸν ἐγκέφαλον συμφορήσεις, δεόν νὰ ἔχῃσι τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἐν ὥρᾳ ὕπνου μᾶλλον ὑψωμένην τοῦ λοιποῦ σώματος, καὶ ἐπὶ σκληροῦ προσκεφαλαίου, ὡς δυσθερμάντου. Τὸ παράγγελμα τοῦτο ἐφαρμόζεται ἰδίως εἰς τὰ παιδιά καὶ τοὺς γέροντας, καὶ μάλιστα τοὺς τελευταίους, παρὰ τοῖς ὁποίοις αἱ παθητικαὶ συμφορήσεις ἐπέρχονται εἰς τὰ κεκλιμένα μέρη τοῦ σώματος μετὰ πολλῇ περισσοτέρᾳ εὐκολίᾳ ἢ εἰς οἵανδήποτε ἐτέραν ἡλικίαν τοῦ ἀνθρώπου.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Μέσον τοῦ γράφειν ἐπὶ λινῶν ὑφασμάτων.

Ἀνάμιξον λεύκωμα ὡς μὲ ἴσην ποσότητα ὕδατος καὶ κτύπησον καλῶς τὸ μίγμα τοῦτο· ἀκολούθως πέρασον τὸ ὑγρὸν διὰ λεπτοῦ τινος ὑφάσματος καὶ ρίψε καὶ ἀνάμιξε λεπτὴν κόκκιν κινναθάρεως (θειούχου ὑδραργύρου.) Διὰ τοῦ ὑγροῦ τούτου δύνασαι νὰ γράψῃς ἐπὶ τῶν λινῶν ὑφασμάτων. Ἀφοῦ δὲ ξηρανθῶσι τὰ γράμματα ἐν θέσῃ ἐπ' αὐτῶν θερμὸν τὸ σίδηρον διὰ τοῦ ὁποίου σιδερόνουσι, τὰ γράμματα ἀποκαθίστανται ἀνεξίτηλα.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ —Σελ. 600, στήλ. β', στίχ. 9^ο καὶ 10^ο διορθωτέον «Καὶ ὅτε ὁ ὀνομαζόμενος Χουσεῖν Ἀγᾶς ἠθέλησε ν' ἀρπάσῃ» ἀντὶ «Καὶ ποτε... θελήσας.» —Σελ. 600, στήλ. β', στίχ. 40^ο ἀντὶ «εὐρέων» διορθ. «εὐρεῖων.»

ΑΘΗΝΗΣ. — ΤΥΠΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ, ΟΔΟΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ, 4.